

RAPORT KOŃCOWY

Badanie ewaluacyjne pt.:

**Ocena rezultatów i oddziaływań projektów
współfinansowanych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014
w ramach Programu PL/15**

***Współpraca w obszarze Schengen
oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną,
w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych***

Badanie zrealizowane przez konsorcjum firm:

Infondo Sp. z o.o.

Eu-Consult Sp. z o.o.

Warszawa, wrzesień 2017

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Badanie przeprowadził zespół w składzie:

dr Magdalena El Ghamari

Ewa Niedzielska

Dominik Mytkowski

STRESZCZENIE

Niniejszy raport prezentuje wyniki badania ewaluacyjnego „Ocena rezultatów i oddziaływań projektów współfinansowanych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 w ramach Programu PL/15 *Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych*”.

Poddany ewaluacji Program PL/15, był jednym z czterech programów realizowanych w ramach obszaru tematycznego *Schengen i sprawy wewnętrzne* drugiej edycji Norweskiego Mechanizmu Finansowego, przewidzianej na lata 2009-2014. Program PL/15 miał na celu wzmocnienie zdolności polskich służb w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym z przestępczością związaną z handlem ludźmi. Osiągnięcie zakładanego celu miała przynieść realizacja projektów w następujących obszarach (zwanym rezultatami):

- rozwój i doskonalenie struktur, systemów i urzędzeń technicznych w celu poprawy wdrożenia dorobku Schengen,
- poprawa zdolności do zapobiegania i zwalczania transgranicznej i zorganizowanej przestępczości, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych,
- poprawa współpracy pomiędzy organami i zainteresowanymi stronami, w tym organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy ofiarom handlu ludźmi.

Wyłonieni w ramach dwóch naborów beneficjenci zrealizowali w latach 2014-2017 dwadzieścia sześć projektów (w tym 2 projekty predefiniowane), w których podstawowymi działaniami były szkolenia, seminaria, konferencje i wizyty studyjne. Ponadto część projektów miała na celu rozwój struktur i systemów.

Badanie zostało zrealizowane na zlecenie operatora Programu PL/15, tj. Centrum Obsługi Projektów Europejskich, w okresie od lipca do końca września 2017 r. Jego celem była ocena efektów, jakie przyniosła realizacja 26 projektów w ramach Programu PL/15, a także ocena systemu zarządzania i wdrażania Programu PL/15 - w tym podziału zadań i współpracy w tym zakresie pomiędzy Operatorem Programu a Instytucją Wspomagającą - mająca na celu wypracowanie wskazówek do ewentualnych zmian, koniecznych do wdrożenia w kolejnej perspektywie finansowej NMF na lata 2014-2021. Badanie przeprowadzono z zastosowaniem następujących kryteriów ewaluacyjnych: skuteczność, wydajność, trwałość, wpływ, istotność.

Metodologia badania została opracowana w oparciu o wytyczne Darczyńcy zawarte w dokumencie „Evaluation Guideline – EEA and Norwegian Financial Mechanism 2009-2014”. Oparto się na dwóch podstawowych metodach, tj. analizie danych zastanych (przede wszystkim dokumentów programowych i dokumentów dotyczących wszystkich

zrealizowanych projektów) oraz indywidualnych wywiadach pogłębionych z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację Programu oraz beneficjentami (przeprowadzono łącznie 20 indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami trzynastu na siedemnastu beneficjentów). Ponadto zrealizowano internetowe badanie ankietowe z przedstawicielami beneficjentów, warsztat i obserwację nieuczestniczącą w postaci obecności badacza na spotkaniu z beneficjentami Programu w Paprotni pod Warszawą, na którym część z nich prezentowała realizowane przez siebie projekty. Opracowano także studia przypadku trzech projektów.

Dwa główne cele badania osiągnięto poprzez udzielenie odpowiedzi na szereg szczegółowych pytań badawczych przyporządkowanych do sześciu obszarów:

- Ocena procesu planowania, wdrażania i realizacji Programu PL/15 w kontekście stopnia osiągnięcia jego rezultatów
- Skuteczność i wydajność systemów zarządzania i kontroli, naboru i oceny wniosków, monitoringów oraz rozliczania finansowego projektów PL/15
- Wpływ realizowanych projektów na rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen
- Wpływ realizowanych projektów na zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych
- Wpływ realizowanych projektów na wzmocnienie współpracy między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi
- Wpływ realizowanych projektów na wzmocnienie współpracy/stosunków dwustronnych pomiędzy Polską a Norwegią

Struktura niniejszego raportu została zaprojektowana w taki sposób, że odpowiedzi na szczegółowe pytania badawcze znalazły się w kolejnych podrozdziałach rozdziału prezentującego opis wyników badania, odpowiadających sześciu wymienionym powyżej obszarom.

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE	3
SPIS TREŚCI	5
WYKAZ SKRÓTÓW	7
1. WPROWADZENIE	9
1.1 Norweski Mechanizm Finansowy	9
1.2 System wdrażania NMF 2009-2014 i Programu PL/15	10
1.3 Informacje o Programie PL/15 i realizowanych projektach	15
1.4 Cel, przedmiot i zakres badania	19
1.5 Opis metodologii	20
2. OPIS WYNIKÓW BADANIA	23
2.1 Ocena procesu planowania, wdrażania i realizacji Programu PL/15 w kontekście stopnia osiągnięcia jego rezultatów	23
2.1.1 Dokumenty regulujące podział kompetencji między Operatorem Programu a Instytucją Wspomagającą	23
2.1.2 Harmonogram działań a osiągnięcie pierwotnie założonych efektów, w tym wykorzystanie alokacji	23
2.1.3 Wskaźniki założone podczas planowania Programu a rzeczywiste efekty realizowanych projektów	25
2.2 Skuteczność i wydajność systemów zarządzania i kontroli, naboru i oceny wniosków, monitoringów oraz rozliczania finansowego projektów PL/15	25
2.2.1 System zarządzania i kontroli	25
2.2.2 Dokumenty obowiązujące przy wdrażaniu projektów	27
2.2.3 Procedury naboru i oceny wniosków	28
2.2.4 Opinie beneficjentów na temat współpracy z instytucjami zaangażowanymi w proces wdrażania Programu	29
2.3 Stopień realizacji rezultatów Programu PL/15	29
2.3.1 Wpływ realizowanych projektów na zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych	29
2.3.2 Wpływ realizowanych projektów na rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen	49

2.3.3 Wpływ realizowanych projektów na wzmocnienie współpracy między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi	54
2.3.4 Czynniki sprzyjające i utrudniające realizację projektów.....	59
2.3.5 Trwałość efektów projektów	59
2.4 Wpływ realizowanych projektów na wzmocnienie współpracy/stosunków dwustronnych pomiędzy Polską a Norwegią	60
2.5 Podsumowanie wyników badania	62
3. STUDIA PRZYPADKÓW	65
3.1 Projekt <i>Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej</i>.....	65
3.2 Projekt <i>Zwiększenie bezpieczeństwa i zdolności operacyjnych Służby Celnej w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowanymi grupami przestępczymi</i>	71
3.3 Projekt <i>Sieć organizacji przeciwko handlowi ludźmi</i>.....	72
4. WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	73
5. BIBLIOGRAFIA	75
6. SPIS TABEL	77

WYKAZ SKRÓTÓW

ABW -	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
CAWI -	badanie ankietowe realizowane za pośrednictwem Internetu (ang.: Computer-Assisted Web Interview)
CLKP -	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji
COPE MSWiA -	Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSWiA ¹
CBŚ -	Centralne Biuro Śledcze
DoRIS -	Elektroniczny System Dokumentacji, Sprawozdawczości i Informacji
EBC -	Europejski Bank Centralny
FWD -	Fundusz Współpracy Dwustronnej
IA -	Instytucja Audytu
IC -	Instytucja Certyfikująca
IDI -	Indywidualny wywiad pogłębiony (agn.: Individual In-depth Interview)
IOM -	International Organization for Migration (Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji)
IW -	Instytucja Wspomagająca
KM, Komitet -	Komitet Monitorujący
KMP -	Komenda Miejska Policji
KPK -	Krajowy Punkt Kontaktowy
KSSiP -	Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury
KWP -	Komenda Wojewódzka Policji
NMF, NMF 2009-2014 -	Norweski Mechanizm Finansowy, perspektywa na lata 2009-2014
NMSZ -	Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MSWiA -	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji ²

¹ W tekście niniejszego raportu pojawiają się dwie nazwy tej samej instytucji: COPE MSWiA oraz COPE MSW, analogicznie do MSWiA oraz MSW. Różnice w nazewnictwie wynikają z faktu, iż w trakcie drugiej perspektywy Norweskiego Mechanizmu Finansowego dwukrotnie zmieniała się nazwa ministerstwa odpowiedzialnego za sprawy wewnętrzne: do 18.11.2011 r. funkcjonowała nazwa „Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji”, od 18.11.2011 r. do 16.11.2015 r. – „Ministerstwo Spraw Wewnętrznych”, a następnie, od 16.11.2015 r. do chwili obecnej, ponownie „Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji”.

OP, Operator - Operator Programu PL/15

Program, Program PL/15 – Program PL/15 *Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych*

PWD - Plan Wdrażania Projektu

Regulacje - Regulacje w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014

SG - Straż Graniczna

SIS - System Informacyjny Schengen

SIS II - System Informacyjny Schengen drugiej generacji

UE - Unia Europejska

² Zob. przypis nr 1.

1. WPROWADZENIE

1.1 Norweski Mechanizm Finansowy

Norweski Mechanizm Finansowy i **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego** (tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG)³ to forma bezwrotnej pomocy przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE. W zamian za udzielaną pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, mimo że nie są jej członkami.

Odbiorcami funduszy norweskich oraz funduszy EOG jest łącznie 16 krajów UE – tj. państwa, które przystąpiły do wspólnego rynku w roku 2004 i roku 2007, oraz Hiszpania, Portugalia, Grecja i Chorwacja.

W momencie realizacji badania, którego dotyczy raport, kończy się realizacja **drugiej edycji funduszy norweskich, tj. perspektywy 2009-2014**, w ramach której wdrażano m. in. Program PL/15, będący przedmiotem ewaluacji. **Łączna kwota** drugiej edycji funduszy norweskich i EOG to 1,798 mld euro, w tym alokacja dla Polski wynosi 578,1 mln euro.

Główne cele NMF 2009-2014 to:

- przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz
- wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

W ramach funduszy norweskich i EOG wydzielane są **obszary wsparcia (obszary tematyczne)**, podzielone na **programy**. W ramach jednego programu dofinansowywane są projekty o podobnej tematyce. W Polsce w ramach drugiej perspektywy finansowej wyodrębniono następujące obszary wsparcia i programy:

OBSZAR TEMATYCZNY	NAZWA PROGRAMU	ALOKACJA Z FUNDUSZY NORWESKICH I EOG (euro)
Ochrona środowiska i energia odnawialna	Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii	145 000 000
	Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów	20 000 000
	Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych	15 000 000

³ Źródło informacji zamieszczonych w niniejszym podrozdziale:

- Przewodnik po Programach Funduszy Norweskich oraz Funduszy EOG II edycji 2009-2014; Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju; Warszawa, sierpień 2014,
- www.eog.gov.pl – stan na dzień 24 września 2017 r.

OBSZAR TEMATYCZNY	NAZWA PROGRAMU	ALOKACJA Z FUNDUSZY NORWESKICH I EOG (euro)
	Innowacje w zakresie zielonych technologii	20 000 000
Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego	Fundusz dla Organizacji Pozarządowych	37 000 000
Rozwój społeczny i regionalny	Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu	18 000 000
	Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych	58 000 000
	Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego	9 544 500
Dziedzictwo kulturowe	Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego	70 000 000
	Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego	10 000 000
Badania naukowe i stypendia	Polsko-Norweska Współpraca Badawcza	62 830 000
	Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy	15 000 000
Schengen i sprawy wewnętrzne	Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych	10 000 000
	Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości	14 000 000
	Wsparcie służby więziennej, w tym sankcji pozawięziennych	13 000 000
	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	3 000 000
Godna praca i dialog trójstronny	Fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego	3 112 000

Tabela 1. Zestawienie programów realizowanych w ramach NMF 2009-2016; źródło: Przewodnik po Programach Funduszy Norweskich oraz Funduszy EOG II edycji 2009-2014; Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju; Warszawa, sierpień 2014

1.2 System wdrażania NMF 2009-2014 i Programu PL/15

Ze strony darczyńców za nadzór nad wdrażaniem Norweskiego Mechanizmu Finansowego odpowiada Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, wspierane przez Biuro Mechanizmów Finansowych w Brukseli, odpowiadające za zarządzanie funduszami NMF i EOG na poziomie operacyjnym.

Strukturę polskiego systemu wdrażania NMF 2009-2014⁴ budują następujące instytucje:

➤ **Krajowy Punkt Kontaktowy**

Reprezentuje Państwo-Beneficjenta w kontaktach z NMSZ. Ponosi ogólną odpowiedzialność za realizację celów wytyczonych w ramach NMF oraz za jego wdrażanie w danym państwie, w tym monitoruje programy pod kątem ich postępów w osiągnięciu celów i rezultatów, a wyniki przedstawia w Raporcie Strategicznym. Kieruje pracami Komitetu Monitorującego. Prowadzi działania informacyjno-promocyjne, mające na celu podkreślenie roli NMF.

⁴ Struktura systemu wdrażania NMF 2009-2014 opiera się na zapisach następujących dokumentów:

- Regulacje w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 przyjęte przez Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zgodnie z art. 8.8 Umowy pomiędzy Królestwem Norwegii a Unią Europejską w sprawie Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 w dniu 11 lutego 2011 r., zmienione w dniu 15 grudnia 2011 r., 14 marca 2013 r., 1 lipca 2014 r., 10 czerwca 2015 r. oraz 4 lutego 2016 r. wraz z załącznikami, w szczególności z załącznikiem nr 9, pn. Podręcznik Operatora Programu;
- Memorandum of Understanding Wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014;

Natomiast system zarządzania i kontroli Programu PL/15 regulują dodatkowo dokumenty:

- Umowa w sprawie Programu pomiędzy Norweskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych a Ministerstwem Rozwoju Regionalnego Rzeczypospolitej Polskiej o dofinansowanie Programu Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowana, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych zawarta w dniu 15 kwietnia 2013 r.;
- Porozumienie w sprawie realizacji programu pn. „Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowana, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, zawarte w dniu 19 sierpnia 2013 r. pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego w Ministrem Spraw Wewnętrznych;
- Porozumienie w sprawie realizacji programu pn. „Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowana, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, zawarte w dniu 14 listopada 2014 r. pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych a Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSWiA;
- Opis Systemu Zarządzania i Kontroli dla Programu PL/15 „Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowana, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Departament Współpracy Międzynarodowej i Funduszy Europejskich z pomocą Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSWiA, maj 2015

Wymienione powyżej dokumenty stanowią źródło informacji zamieszczonych w niniejszym podrozdziale.

Rolę KPK pełni w Polsce Ministerstwo Rozwoju.

➤ **Komitet Monitorujący**

Dba o skuteczność i jakość wdrażania NMF m. in. poprzez okresowe dokonywanie przeglądu poczynionego w osiąganiu jego celów na podstawie dokumentów przedłożonych przez KPK oraz operatorów programów. Przeprowadza ocenę i przygotowuje opinię na temat Raportów Strategicznych.

Komitet składa się z przedstawicieli odpowiednich ministerstw, władz regionalnych i lokalnych, społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społecznych oraz sektora prywatnego. W roli obserwatora do uczestnictwa w jego posiedzeniach jest zapraszany NMSZ.

➤ **Instytucja Certyfikująca**

IC jest odpowiedzialna w szczególności za przedkładanie do NMSZ poświadczonych finansowych raportów okresowych i końcowych dla programów, prognoz dotyczących planowanych przyszłych płatności, zgłaszanie NMSZ naliczonych odsetek, uwzględnianie na potrzeby certyfikacji wyników audytów, utrzymywania w formie elektronicznej zapisów księgowych dotyczących wydatków oraz zagwarantowanie, by płatności na rzecz Operatorów Programów były przekazywane zgodnie z art. 8.1 ust. 2 Regulacji i by kwoty odzyskane oraz kwoty wycofane po anulowaniu całości lub części wkładu finansowego na rzecz programu lub projektu zostały zwrócone do NMSZ przed zamknięciem programu.

Rolę IC pełni Ministerstwo Rozwoju.

➤ **Instytucja Audytu**

Instytucja Audytu jest odpowiedzialna w szczególności za zapewnienie przeprowadzania audytów na poziomie Państwa-Beneficjenta, audytów dla każdego programu oraz audytów projektów, przedkładanie do NMSZ rocznego raportu przedstawiającego wyniki przeprowadzonych audytów, wydawanie opinii dla NMSZ na temat skuteczności działania systemu zarządzania i kontroli oraz przedłożenie do NMSZ - nie później niż do 31 grudnia 2017 r. - deklaracji zamknięcia zawierającej ocenę zasadności wniosku o płatność salda końcowego zgłaszanego w raporcie końcowym dla programu.

Rolę IA pełni Ministerstwo Finansów.

➤ **Operatorzy Programów**

Operator Programu jest odpowiedzialny za przygotowanie i wdrażanie danego programu zgodnie z zasadami gospodarności, wydajności i skuteczności oraz prowadzi działania informacyjno-promocyjne na temat programu.

Operatorem Programu PL/15 jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. W wykonywaniu obowiązków w tym zakresie wspiera je Instytucja Wspomagająca, tj. Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSWiA.

Przytoczony powyżej ogólny zapis nakładający na Operatora Programu odpowiedzialność za przygotowanie i wdrażanie danego programu zgodnie z zasadami gospodarności, wydajności i skuteczności oraz prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych na temat programu został uszczegółowiony w następujących dokumentach:

- Regulacje w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014;
- Memorandum of Understanding;
- umowa w sprawie Programu PL/15 pomiędzy NMSZ a MRR;
- Porozumienie w sprawie realizacji Programu PL/15 zawarte 18 sierpnia 2013 r. między Ministrem Rozwoju Regionalnego a Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Wymienione dokumenty **nakładają na Operatora Programu szereg zadań**, w szczególności:

- Zapewnienie, że realizowane w ramach Programu PL/15 projekty przyczyniają się do osiągnięcia ogólnych celów NMF oraz celu i rezultatów Programu oraz są zgodne z Regulacjami, umową w sprawie programu i właściwymi przepisami prawa krajowego i unijnego.
- Przyjmowanie wniosków o dofinansowanie, wybór projektów do wsparcia finansowego oraz podpisywanie umów z beneficjentami.
- Zapewnienie terminowych wypłat dofinansowania projektów.
- Weryfikacja wyników projektów oraz weryfikacja postępów projektów w osiągnięciu oczekiwanych rezultatów, m. in. poprzez przeglądy lub weryfikacje projektów na miejscu realizacji przeprowadzane na podstawie próby.
- Weryfikacja, czy zadeklarowane przez beneficjentów wydatki zostały faktycznie poniesione i czy są zgodne z Regulacjami, umową w sprawie programu i właściwymi przepisami prawa krajowego i unijnego. Przeprowadzenie corocznego monitoringu próby projektów wybranych losowo, zapewnienie wykorzystania pomocy finansowej wyłącznie na cele Programu i jego projektów oraz zgodnie z umową w sprawie programu.
- Zapewnienie istnienia skomputeryzowanego systemu rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdego projektu oraz zapewnienie gromadzenia danych niezbędnych dla zarządzania finansowego, sprawozdawczości, monitorowania, weryfikacji, audytu i ewaluacji.
- Zapewnienie, że KPK otrzymuje wszelkie niezbędne informacje na temat procedur i weryfikacji prowadzonych w odniesieniu do wydatków na potrzeby certyfikacji.
- Opracowywanie i przedkładanie okresowych, rocznych i końcowych finansowych raportów dla Programu.
- Przedkładanie KPK i IC prognozy dotyczącej planowanych płatności niezbędnej dla IC do wypełniania swoich zobowiązań dotyczących przesyłania do NMSZ prognoz na temat planowanych przyszłych płatności dla programów.

- Przedkładanie KPK sprawozdania na temat współfinansowania, jakie zostało wniesione przez beneficjentów na rzecz projektów podczas ubiegłego roku kalendarzowego.
- Zapewnienie, że NMSZ i KPK otrzymują na żądanie wszystkie dokumenty i informacje dotyczące wdrażania Programu i projektów.
- Zapewnienie, że beneficjenci są w pełni zaangażowani i są w stanie wdrożyć swoje projekty.
- Zapewnienie, że podejmowane są wszelkie niezbędne działania w celu zapobiegania, wykrywania i eliminowania nieprawidłowości.
- Zapewnienie przestrzegania wszystkich odpowiednich przepisów prawa lokalnego, regionalnego i unijnego.
- Informowanie na temat Programu oraz współpracy z podmiotami z Norwegii, m. in. poprzez organizowanie konferencji, seminariów, wydarzeń prasowych i prowadzenie strony internetowej.

Zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 14 listopada 2014 r.⁵, **działania Operatora** w wyżej wymienionym zakresie **wpiera COPE MSWiA**, które w szczególności:

- Udziela Operatorowi pomocy przy wdrażaniu Programu zgodnie z zasadami gospodarności, wydajności i efektywności.
- Prowadzi działania monitoringowe i kontrolne projektów realizowanych przez beneficjentów oraz sporządza sprawozdania z tych działań na potrzeby OP. Informuje OP o podejrzeniu nieprawidłowości przy wdrażaniu projektów. Weryfikuje wydatki zadeklarowane przez beneficjentów pod kątem ich faktycznego poniesienia oraz zgodności z Regulacjami, umową w sprawie programu, umową w sprawie projektu, wytycznymi NMSZ i KPK oraz właściwymi przepisami prawa krajowego i unijnego.
- Dokonuje płatności na rzecz beneficjentów.
- Zapewnia wykorzystanie pomocy finansowej wyłącznie na cele Programu.
- Zapewnia dostępność dla NMSZ i Biura Audytora Generalnego Norwegii dokumentów dotyczących wydatków i audytów Programu, zgodnie z art. 8.8 Regulacji.
- Wydaje decyzje o nałożeniu korekt finansowych.
- Weryfikuje dokumentację przetargową beneficjentów.
- Przekazuje OP na potrzeby certyfikacji wszelkie niezbędne informacje na temat procedur i weryfikacji prowadzonych w odniesieniu do wydatków ponoszonych w ramach Programu.

⁵ Porozumienie w sprawie realizacji programu pn. „Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowana, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, zawarte w dniu 14 listopada 2014 r. pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych a Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSW oraz aneksy do porozumienia: aneks nr 1 z dnia 9 marca 2015 r. i aneks nr 2 z dnia 29 marca 2016 r.

- Na żądanie OP niezwłocznie udziela informacji na temat Programu i realizowanych projektów.
- Na wniosek OP przekazuje informacje do Raportu Strategicznego oraz do jego ewentualnych aktualizacji.
- Na wniosek OP przekazuje wkłady do okresowych, rocznych i końcowego raportu finansowego dla Programu.
- Przechowuje całość dokumentacji związanej z realizacją Programu, w okresie realizacji Programu i przez okres 5 lat od przyjęcia przez darczyńców raportu końcowego dla Programu.
- Na wniosek OP prowadzi działania informacyjne i doradcze oraz rozpowszechnia rezultaty wspieranych działań.
- Realizuje obowiązki w zakresie weryfikacji okresowych/końcowych raportów finansowych oraz obowiązki w zakresie monitoringu i kontroli w zakresie projektów predefiniowanych, zapewniając tym samym niezależność i rozdział funkcjonalny pomiędzy jednostką odpowiedzialną za weryfikację wniosków o płatność (IW) a komórkami OP odpowiedzialnymi za wdrażanie Programu.

1.3 Informacje o Programie PL/15 i realizowanych projektach

Poddany ewaluacji Program PL/15 *Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych* był jednym z 17 programów realizowanych w ośmiu obszarach tematycznych drugiej edycji Norweskiego Mechanizmu Finansowego, przewidzianej na lata 2009-2014.

Wartość Programu PL/15 wyniosła 10 000 000 euro + 1 764 706 euro z polskiego budżetu państwa.

Program PL/15 był realizowany w ramach **obszaru tematycznego: Schengen i sprawy wewnętrzne.**

Program PL/15 miał na celu wzmocnienie zdolności polskich służb w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym z przestępczością związaną z handlem ludźmi. Osiągnięcie zakładanego celu miała przynieść **realizacja projektów w następujących obszarach (zwanych rezultatami):**

- poprawa zdolności do zapobiegania i zwalczania transgranicznej i zorganizowanej przestępczości, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych
- rozwój i doskonalenie struktur, systemów i urządzeń technicznych w celu poprawy wdrożenia dorobku Schengen,
- poprawa współpracy pomiędzy organami i zainteresowanymi stronami, w tym organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy ofiarom handlu ludźmi.

W ramach Programu PL/15 zrealizowano 26 projektów, z czego 24 projekty wybrane w ramach otwartego naboru wniosków oraz 2 projekty predefiniowane, w tym jeden wdrażany we współpracy z Radą Europy, a drugi z IOM. Jeden z projektów zrealizowany został w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej na poziomie Programu PL/15. Część beneficjentów realizowała więcej niż jeden projekt, zatem ze środków Programu skorzystało 17 podmiotów, w tym zarówno instytucje publiczne jak i organizacje pozarządowe. Chociaż przedmiotem ewaluacji, której wyniki prezentuje niniejszy raport, jest 26 zakończonych projektów, to warto dodać, że – w wyniku powstałych oszczędności - w okresie jej prowadzeniu rozpoczęto realizację dwudziestego siódmego projektu, a planuje się jeszcze dwa kolejne projekty. Wszystkie trzy dodatkowe projekty będą realizowane w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej.

Uprawnieni beneficjenci:

- instytucje z sektora finansów publicznych, takie jak jednostki podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwu Finansów (w tym Policja, Straż Graniczna, Służba Celna);
- organizacje pozarządowe i organizacje międzynarodowe zaangażowane w sprawy związane z zapobieganiem, dochodzeniem i ściganiem przestępczości, bezpieczeństwem publicznym lub przeciwdziałaniem handlowi ludźmi i pomocy ofiarom handlu ludźmi.

Typy działań, które mogły otrzymać dofinansowanie:

- szkolenia;
- organizacje konferencji, wizyt studyjnych, seminariów;
- zakup sprzętu;
- rozwój struktur i systemów.

Przeprowadzono dwa nabory wniosków: 30 września 2013 - 17 stycznia 2014 oraz 15 lipca - 15 września 2014.

Wysokość dofinansowania pojedynczego projektu wyniosła od 170 000 do 2 000 000 euro, zaś **poziom dofinansowania** określono na do 85% kosztów kwalifikowanych projektu.

W poniższej tabeli przyporządkowano projekty do obszarów, w ramach których je realizowano. Należy podkreślić, że niektóre projekty były realizowane w więcej niż w jednym obszarze (rezultacie), jednakże ze względu na wymogi raportowania w systemie DoRIS, każdy z projektów przydzielono tylko do jednego obszaru, biorąc pod uwagę największą wartość środków przeznaczanych na osiągnięcie poszczególnych rezultatów.⁶

⁶ Źródło informacji zamieszczonych w niniejszym podrozdziale:

Lp.	Nr projektu	Nazwa projektu	Beneficjent
Obszar I: Zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych			
1.	1 NMF PL 15/14	Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej	Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury
2.	2 NMF PL 15/14	Zwiększenie zdolności policji w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych poprzez stworzenie platformy edukacyjnej z wykorzystaniem e-learningu i nauki zdalnej	Komenda Stołeczna Policji
3.	3 NMF PL 15/14	The power of synergy. Współpraca SG, CBS oraz ABW w zakresie zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej	Komenda Główna Straży Granicznej
4.	5 NMF PL 15/14	DRAKKAR - polsko-norweski kurs na bezpieczeństwo strefy Schengen	Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu
5.	6 NMF PL 15/14	Zwiększenie bezpieczeństwa i zdolności operacyjnych Służby Celnej w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowanymi grupami przestępczymi	Departament Służby Celnej Ministerstwa Finansów
6.	7 NMF PL 15/14	Bezpieczeństwo w strefie Schengen - zwiększenie skuteczności działań funkcjonariuszy celnych z regionów Mazowsza i Pomorza Zachodniego w walce z przestępczością zorganizowaną	Izba Celna w Warszawie
7.	9 NMF PL 15/14	Współpraca międzynarodowa oraz wyspecjalizowane umiejętności kluczem do zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej (TRAPEZ)	Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych
8.	10 NMF PL 15/14	Nowe wyzwania dla użytkowników SIS związane z wdrożeniem SISII	Komenda Główna Policji
9.	11 NMF PL 15/14	Bezpieczna szkoła w strefie Schengen	Gmina Lublin
10.	12 NMF PL 15/14	Wzmocnienie pionów operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych SG jako element walki ze zorganizowaną przestępczością transgraniczną	Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej

-
- Memorandum of Understanding Wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 pomiędzy Królestwem Norwegii a Rzeczpospolitą Polską, podpisane dnia 10 czerwca 2011 r. wraz ze zmianą z dnia 10 lipca 2014 r.,
 - załącznik B do Memorandum of Understanding – Ramy Wdrażania,
 - Przewodnik po Programach Funduszy Norweskich oraz Funduszy EOG II edycji 2009-2014; Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju; Warszawa, sierpień 2014,
 - <http://www.eog.gov.pl/strony/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach/nabory-wnioskow/harmonogram/> - stan na dzień 24 września 2017 r.,
 - www.eog.gov.pl – stan na dzień 24 września 2017 r.

Lp.	Nr projektu	Nazwa projektu	Beneficjent
11.	16 NMF PL 15/14	Wzmocnienie potencjału SG w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej, w tym handlu ludźmi	Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie
12.	18 NMF PL 15/14	Bezpieczna Europa – walka z przestępczością zorganizowaną na wschodniej granicy UE	Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie
13.	22 NMF PL 15/14	Współpraca i kompetencja kluczem do skutecznej walki z handlem ludźmi	IOM Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji
14.	27 NMF PL 15/14	Poszukiwanie osób ukrywających się przed wymiarem sprawiedliwości - międzynarodowa wymiana doświadczeń	Komenda Główna Policji
15.	28 NMF PL 15/14	Praktyczne aspekty obserwacji elektronicznej, osobowej i realizacji podczas obserwacji krajowej i transgranicznej oraz zastosowanie nowoczesnych urządzeń wspomagania tych działań	Komenda Główna Policji
16.	31 NMF PL 15/14	Szkolenie służb państwowych na rzecz ochrony dorobku Schengen w zakresie weryfikacji zabezpieczeń dokumentów tożsamości, podróży, kart pobytu oraz dokumentów w obrocie gospodarczym UE, z użyciem nowych technologii	Komenda Stołeczna Policji
17.	34 NMF PL 15/14	Bezpieczeństwo (bez) granic	Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych
18.	40 NMF PL 15/14	Lubuski alians służb mundurowych i cywilnych wobec handlu ludźmi i przestępczości transgranicznej	Lubuski Urząd Wojewódzki
19.	41 NMF PL 15/14	Bezpieczeństwo gospodarcze strefy Schengen – walka z korupcją, doskonalenie wiedzy i działań Policji na Mazowszu	Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu
Obszar II: Rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen			
20.	15 NMF PL 15/14	Bezpieczna Europa bez granic	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi
21.	26 NMF PL 15/14	Wzmocnienie kompetencji i kwalifikacji służb publicznych w obszarze migracji i azylu ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania nielegalnej migracji	Komenda Główna Straży Granicznej
22.	45 NMF PL 15/14	Profesjonalne kadry filarem bezpiecznej Europy	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi

Lp.	Nr projektu	Nazwa projektu	Beneficjent
Obszar III: Wzmocniona współpraca między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi			
23.	20 NMF PL 15/14	Sieć organizacji przeciwko handlowi ludźmi	Fundacja La Strada
24.	decyzja 1/NMF/2014	Poprawa zdolności Polski do walki z handlem ludźmi ⁷	Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA
25.	decyzja 2/NMF/2014	Poprawa krajowych struktur współpracy w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi ⁸	Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA
Fundusz Współpracy Dwustronnej			
26.	FWD_1	Polski Doradca Policyjny – oddelegowanie	Komenda Główna Policji

Tabela 2. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Programu PL/15; źródło: opracowanie własne

1.4 Cel, przedmiot i zakres badania

Celem badania była ocena efektów, jakie przyniosła realizacja 26 projektów w ramach Programu PL/15, a także ocena systemu zarządzania i wdrażania Programu PL/15, mająca na celu wypracowanie wskazówek do ewentualnych zmian, koniecznych do wdrożenia w kolejnej perspektywie finansowej NMF na lata 2014-2021.

Zakres przedmiotowy badania objął zatem:

- 26 projektów realizowanych w ramach Programu PL/15 na podstawie Umów/Porozumień/Decyzji w sprawie finansowania projektów, zawartych pomiędzy Beneficjentami a Operatorem Programu. (W zakres badania nie weszły 3 projekty, których realizację rozpoczęto w roku 2017.)
- system zarządzania i wdrażania Programu PL/15, w tym podziału zadań i współpracy w tym zakresie pomiędzy Operatorem Programu a Instytucją Wspomagającą.

Natomiast **zakres czasowy** badania to okres od początku realizacji Programu PL/15 (kwiecień 2013 r.) do czasu realizacji badania.⁹

Przy realizacji badania zastosowano następujące kryteria ewaluacyjne:

⁷ Projekt predefiniowany wdrażany w partnerstwie z IOM

⁸ Projekt predefiniowany wdrażany w partnerstwie z Radą Europy

⁹ Badanie zostało zrealizowane w okresie od lipca do września 2017 roku.

Skuteczność – rozumiana jako stopień realizacji zakładanych celów w odniesieniu do użytych metod, instytucji oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne efekty

Wydajność – rozumiana jako relacje między nakładami, kosztami, zasobami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi), przyjętymi metodami wdrażania a osiągniętymi rezultatami projektów

Trwałość – rozumiana jako ciągłość efektów (przede wszystkim pozytywnych) danej interwencji w perspektywie średnio i długookresowej (w tym po zakończeniu realizacji projektów)

Wpływ – rozumiany jako ocena bezpośredniego i pośredniego oddziaływania interwencji na obszary nią objęte i grupy docelowe

Istotność – rozumiana jako ocena relacji między osiągnięciem celów, realizacją strategii państwa-darczyńcy, a zaspokojeniem potrzeb państwa-beneficjenta.

1.5 Opis metodologii

Metodologia badania została opracowana w oparciu o wytyczne Darczyńcy zawarte w dokumencie „Evaluation Guideline – EEA and Norwegian Financial Mechanism 2009-2014”.¹⁰

Dwie główne metody, na których oparli się wykonawcy badania, i za pomocą których pozyskali gros informacji, to **analiza desk research** oraz indywidualne wywiady pogłębione. Analizie poddano szeroki zakres dokumentów. Były to dokumenty programowe i projektowe dotyczące:

- Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014,
- Programu PL/15,
- wszystkich 26 projektów objętych ewaluacją

oraz dodatkowe materiały, takie jak raporty z innych badań czy strony internetowe Programu i projektów.¹¹

Indywidualne wywiady pogłębione przeprowadzono z dwoma kategoriami respondentów:

- przedstawiciele instytucje zaangażowanych w realizację Programu PL/15, w tym:
 - przedstawiciel Operatora Programu, tj. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Departament Polityki Granicznej i Funduszy Międzynarodowych) – 1 IDI
 - przedstawiciel Instytucji Wspomagającej, tj. Centrum Obsługi Projektów Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – 1 IDI

¹⁰ „Evaluation Guideline EEA and Norwegian Financial Mechanism 2009-2014”, Approved by the Financial Mechanism Committee, 19.10.2011

¹¹ Wyczerpująca lista dokumentów poddanych analizie znajduje się w załączniku do niniejszego raportu.

- beneficjenci projektów finansowanych ze środków Programu PL/15:
 - 7 IDI dla projektów przyporządkowanych do rezultatu „Zwiększone zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych”,
 - 2 IDI dla projektów przyporządkowanych do rezultatu „Wzmocniona współpraca między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi”,
 - 2 wywiady dla projektów przyporządkowanych do rezultatu „Rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen”,
 - 1 IDI dla projektu „Polski doradca policyjny – delegowanie” realizowanego w ramach środków Funduszu Współpracy Dwustronnej.

Ponadto zrealizowano 6 IDI z beneficjentami w ramach trzech studiów przypadku. Zatem łącznie przeprowadzono 20 indywidualnych wywiadów pogłębionych, przy czym wywiady zrealizowano z przedstawicielami trzynastu na siedemnaście beneficjentów, co stanowi bardzo dużą próbę. Wszystkie wywiady indywidualne miały charakter ustrukturalizowany – zostały przeprowadzone na podstawie, dostosowanych do kategorii respondenta, scenariuszy. W stosunku do respondentów zastosowano dobór celowy, co znaczy że wywiady przeprowadzono z osobami posiadającymi największą wiedzę w przedmiocie badania, np. z dyrektorami wydziałów, koordynatorami projektów. Wywiady miały długość od 40 min. do półtorej godziny, a odbywały się w siedzibach instytucji/organizacji, w gabinetach osób ich udzielających lub innych pokojach, zapewniających respondentom poczucie intymności. Respondenci chętnie umawiali się na wywiady. Jedynym problemem, jaki się w tym zakresie pojawiał, była ich ograniczona dyspozycyjność, związana z realizacją znacznej części badania w okresie urlopowym, w związku z czym część wywiadów przełożono na późniejszy termin.

W przypadku instytucji wdrażających Program, poza przeprowadzeniem wywiadów indywidualnych, odbyto również dwa spotkania w szerszym gronie, nie tylko dyrektorów, ale i pracowników wydziałów odpowiedzialnych za wdrażanie Programu, co pozwoliło na uzyskanie uzupełniających się informacji.

Poza analizą dokumentów, wywiadami indywidualnymi i studiami przypadku, zrealizowano **internetowe badanie ankietowe (CAWI)** z przedstawicielami beneficjentów. Zastosowano wyczerpujący dobór próby i otrzymano 17 wypełnionych ankiet, co przy 26 projektach oznacza 65% stopę zwrotu. Na pierwszy rzut oka nie wydaje się ona wysoka, jednak należy wziąć pod uwagę, że ankiety były wysyłane do poszczególnych projektów, a nie beneficjentów. Ze względu na to, że część beneficjentów realizowała więcej niż jeden

projekt, a wszystkich beneficjentów było łącznie siedemnastu, można przyjąć, że ankietę wypełnił każdy beneficjent.

Na zakończenie badań terenowych zorganizowano **warsztat**, którego celem było omówienie wyników badania ze szczególnym uwzględnieniem wniosków i propozycji rekomendacji, a w którym udział wzięli członkowie zespołu badawczego, przedstawiciele Operatora i Instytucji Wspomagającej oraz zewnętrzny ekspert ds. migracji.

Dodatkowo – co nie było przewidziane na etapie planowania metodologii badawczej – 2 sierpnia 2017 r. członek zespołu realizującego badanie wziął udział, w roli obserwatora, w spotkaniu z beneficjentami Programu w Paprotni pod Warszawą, na którym część z nich prezentowała realizowane przez siebie *projekty*. Dzięki temu badacz miał okazję bliżej zapoznać się z dwoma projektami realizowanymi z rezultatu *Zwiększone zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych*, dwoma projektami realizowanymi z rezultatu *Wzmocniona współpraca między władzami, a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi pozarządowymi* i jednym realizowanym z rezultatu *Rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen*.

2. OPIS WYNIKÓW BADANIA

2.1 Ocena procesu planowania, wdrażania i realizacji Programu PL/15 w kontekście stopnia osiągnięcia jego rezultatów

2.1.1 Dokumenty regulujące podział kompetencji między Operatorem Programu a Instytucją Wspomagającą

O ocenę dokumentów regulujących kwestie podziału kompetencji pomiędzy Operatorem Programu a Instytucją Wspomagającą poproszono – w trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych – przedstawiciele obu zainteresowanych instytucji. Respondenci nie zgłosili w stosunku do przedmiotowych dokumentów żadnych krytycznych uwag. Ich zdaniem są one przejrzyste, kompletne – co oznacza, że regulują wszystkie obszary, które powinny być uregulowane – i użyteczne. Respondenci nie przypominają sobie, aby kiedykolwiek pojawiły się jakieś wątpliwości w zakresie interpretacji zapisów dokumentów – a co za tym idzie w zakresie podziału kompetencji między OP a IW - co świadczy o ich przejrzystości. Nie pojawiały się również kwestie, co do których brak ich regulacji utrudniałby realizację Programu – zatem można uznać, że treść dokumentów jest kompletna. Ponadto, w czasie opracowywania dokumentów regulujących współpracę pomiędzy Operatorem a IW, ich treść nie tylko uzgadniano pomiędzy przedstawicielami obu zainteresowanych instytucji, ale również konsultowano z KRK. Jak zwrócił uwagę jeden z respondentów, fakt iż ze strony KPK nie zgłoszono krytycznych uwag co do zakresu dokumentów, dodatkowo przemawia za oceną ich katalogu za kompletny. Jako przykład sytuacji, w której dokumenty okazały się szczególnie przydatne, respondenci podali natomiast zmiany struktury organizacyjnej MSWiA, do których takie dokumenty jak porozumienie między MSW a MKPK, porozumienie między MSW a COPE czy ścieżka audytu stanowią bazę, zakreślając ramy możliwych zmian.

2.1.2 Harmonogram działań a osiągnięcie pierwotnie założonych efektów, w tym wykorzystanie alokacji

Pomimo, że druga perspektywa Norweskiego Mechanizmu Finansowego objęła lata 2009-2014, to nabory do Programu PL/15 zostały przeprowadzone dopiero w roku 2013 i 2014. Wynikało to z przedłużających się negocjacji z darczyńcami – Program PL/15 był jednym z ostatnich, dla których podjęto decyzję w sprawie dofinansowania. Zatem złożony i długotrwały proces programowania i negocjowania z darczyńcami ostatecznego kształtu Programu, poprzedzający podpisanie porozumienia pomiędzy OP i KPK, które ostatecznie zostało zawarte w sierpniu 2013 roku, spowodował późniejsze niż zakładano ogłoszenie naboru na projekty. Fakt ten oraz dalsze opóźnienia wynikające z zainicjowanych przez Operatora zmian w strukturze zarządzania Programem (w zakresie zastąpienia w strukturze realizacji Programu Władzy Wdrażającej Programy Europejskie przez Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSW jako Instytucji Wspomagającej, co wymagało zmiany dokumentów programowych), wpłynęły na skrócenie terminu wdrażania projektów, harmonogramy realizacji których musiały zostać zaktualizowane. Wyraźnie nasuwa się tu

rekommendacja, skierowana do wszystkich podmiotów biorących udział w negocjacjach, tj. zarówno KPK, OP, jak i Darczyńcy, co do ich sprawniejszego finalizowania.

W konsekwencji powstałych opóźnień, chociaż projekty z zasady były realizowane do 30 kwietnia 2016 roku, to z powodu niepełnego wykorzystania alokacji okres realizacji części z nich został przedłużony maksymalnie do 30 kwietnia 2017 roku. Wyjątek stanowiły inicjatywy finansowane w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej, dla których ostateczną datą zakończenia ustaloną przez Operatora był dzień 30 września 2017 roku. Zatem, pomimo że w okresie realizacji badania kończyła się perspektywa finansowa¹², to Operator nadal podejmował działania związane z rozpoczynaniem kolejnych projektów. Były to inicjatywy o małej skali finansowane z linii budżetowej Funduszu Współpracy Dwustronnej. W momencie realizacji wywiadów indywidualnych wdrażano jeden projekt bilateralny rozpoczęty w roku 2017, a planowano rozpoczęcie dwóch kolejnych. Zatem jednocześnie Operator prowadził działania zamykające i podsumowujące Program – takie jak organizacja spotkań podsumowujących, przygotowywanie konferencji zamykającej – i rozpoczynał nowe projekty, celem pełniejszego wykorzystania alokacji. W związku z tym pojawiły się problemy w postaci kumulowania się sprawozdawczości i napiętego grafiku działań – jednocześnie zadania bieżące i te podsumowujące.

Pomimo opisanych powyżej trudności, respondent reprezentujący Operatora przewiduje, że środki zostaną wykorzystane w dużym stopniu, chociaż nie w stu procentach. Zdaniem respondenta, przyczyną niepełnego wykorzystania alokacji nie będzie jednak harmonogram, lecz przede wszystkim oszczędności poczynione w projektach. Bowiem, chociaż pierwszy i drugi nabór zostały przeprowadzone w taki sposób, żeby alokacja została w pełni wykorzystana, to często beneficjenci realizowali zaplanowane działania niższym kosztem niż to na wstępie założyli. Realizacja trzech projektów rozpoczętych w 2017 roku jest właśnie działaniem ukierunkowanym na pełniejsze wykorzystanie alokacji, tj. środków, które zostały w ten sposób zaoszczędzone. W tym miejscu należy jednak zwrócić uwagę, że w trakcie wywiadów indywidualnych część beneficjentów zgłaszała, że wygenerowane oszczędności chętnie przeznaczyłaby na dodatkowe działania, np. kolejne szkolenia, na które było dalsze zapotrzebowanie, na co nie otrzymali zgody ze względu na konieczność zakończenia realizacji projektów. Wprawdzie część projektów uzyskała zgodę na przedłużenie realizacji do kwietnia 2017 r., co umożliwiło im wykorzystanie oszczędności poprzez przeprowadzenie dodatkowych zadań, jednak gdyby był na to czas, również pozostali beneficjenci zrealizowaliby kolejne działania. Trudno zatem zgodzić się z opinią na temat braku związku pomiędzy niepełnym wykorzystaniem alokacji a opóźnieniem w realizacji harmonogramu wdrażania Programu.

Jak wcześniej powiedziano, środki, chociaż nie w stu procentach, zostaną wykorzystane w dużym stopniu. Zatem z punktu widzenia Operatora Programu, opóźnienie rozpoczęcia wdrażania Programu było uciążliwe – ze względu na nagromadzenie w krótkim okresie pracy,

¹² 2014+3 lata

którą można by było rozłożyć na dłuższy czas – ale nie miało wpływu na stopień osiągnięcia założonej alokacji, ponieważ i tak zostanie w większości wykorzystana, ani na osiągnięcie założonych efektów, ponieważ – jak będzie mowa dalej – prawie wszystkie wskaźniki zostały osiągnięte w 100%. Natomiast jeśli chodzi o beneficjentów, to część z nich odczuła negatywne konsekwencje krótszego okresu wdrażania Programu w tym sensie, że nie mieli możliwości realizacji w swoich projektach dodatkowych działań, na które był popyt i zaoszczędzone środki.

2.1.3 Wskaźniki założone podczas planowania Programu a rzeczywiste efekty realizowanych projektów

Wskaźniki w Programie PL/15 zostały podzielone na 3 grupy, z których każdą przypisano do konkretnej linii budżetowej, odpowiadającej jednemu z trzech rezultatów Programu. W ramach każdego z rezultatów dofinansowanie mogły otrzymać szkolenia, organizacje konferencji i rozwój struktur i systemów, a jedynie dodatkowo zakup sprzętu. Zatem efekty Programu miały charakter miękkiej, trudno mierzalnej, natomiast większość przyjętych wskaźników ma charakter twardej: liczba przeszkolonych funkcjonariuszy, liczba konferencji, warsztatów, szkoleń, liczbę powstałych struktur, liczba służb zaangażowanych w projekty itp. Oczywiście nie są one w stanie oddać faktycznych efektów projektów, takich jak przyrost wiedzy, jednak przyjęcie innej metodologii wiązałoby się z wysokimi kosztami, takimi jak zatrudnienie profesjonalnych badaczy, którzy byliby w stanie przeprowadzić pomiary. Ponoszenie takich kosztów byłoby nieekonomiczne. Zamiast tego zastosowano inne metody zapewnienia jakości prowadzonych działań, tj. dołożono szczególnej staranności przy zatrudnianiu wykładowców szkoleń, które w przypadku Programu PL/15 miały charakter wybitnie specjalistyczny. Z tego względu niejednokrotnie jako wykładowców angażowano nawet ekspertów z zagranicy.

2.2 Skuteczność i wydajność systemów zarządzania i kontroli, naboru i oceny wniosków, monitoring oraz rozliczania finansowego projektów PL/15

2.2.1 System zarządzania i kontroli

Podstawowym dokumentem, na którym opiera się system zarządzania i kontroli Programu PL/15 jest *Opis systemu zarządzania i kontroli dla Programu PL/15 Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014*, przyjęty w maju 2015 r. przez Departament Współpracy Międzynarodowej i Funduszy Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W dokumencie znajdują się:

- opis ogólnej struktury systemu wraz z krótkim opisem zadań składających się na niego instytucji;
- lista podstawowych dokumentów, określających zasady i procedury funkcjonowania NMF 2009-2014 i Programu PL/15;

- lista dokumentów, na których podstawie opracowano Opis Systemu Zarządzania i Kontroli;
- opis organizacji Operatora Programu oraz główne funkcje i zadania Operatora Programu i Instytucji Wspomagającej;
- opis procedury naboru projektów;
- opis procedury przyznania dofinansowania i podpisania umowy/porozumienia finansowego w sprawie realizacji projektu;
- opis procedury rozwiązania umowy/porozumienia finansowego w sprawie realizacji projektu;
- zasady sprawozdawczości i płatności na rzecz beneficjentów;
- informacje na temat Funduszu Współpracy Dwustronnej na Poziomie Krajowym;
- uregulowania dotyczące sprawozdawczości, monitorowania i kontroli Programu;
- opis procedury zapobiegania, wykrywania i raportowania o nieprawidłowościach;
- uregulowania dotyczące opracowania Planu Komunikacji Operatora Programu i Planów Promocji poszczególnych beneficjentów.

Na przełomie lat 2015 i 2016 w MSWiA wprowadzono gruntowne zmiany strukturalne, w tym – w kwietniu 2016 r. – utworzono Departament Polityki Granicznej i Funduszy Międzynarodowych. Zmieniono również sposób realizacji zadań – do 2016 r. obsługa projektów realizowanych w ramach Programu PL/15 stanowiła dla pracowników Departamentu jedno z wykonywanych zadań, a obecnie jest to zadanie przypisane do dedykowanego mu wydziału. Opracowano w tym zakresie regulamin i opis stanowisk pracy. Część pracowników zajmuje się wyłącznie obsługą funduszy norweskich.

Można zatem stwierdzić, że konstrukcja systemu zarządzania Programem uległa gruntownej zmianie. Wprowadzano również aktualizacje do *Opisu systemu zarządzania i kontroli dla Programu PL/15*. Przeprowadzono również tak głębokie zmiany kadrowe, że zmieniły się wszystkie osoby odpowiedzialne za wdrażanie Programu. Zatem w trakcie realizacji Programu nastąpiły bardzo znaczące zmiany w MSWiA, zarówno strukturalne, jak i kadrowe.

Respondenci – ani przedstawiciele instytucji zarządzających Programem ani beneficjentów - nie zgłosili zastrzeżeń do obecnej struktury. Ich zdaniem zarówno sam system, jak i konstytuujący go dokument, spełnia swoje cele, odpowiada wymaganiom użytkowników i w obecnej chwili nie ma potrzeby go aktualizować.

Jednym z elementów systemu zarządzania i kontroli jest zbieranie i systematyczne wprowadzanie danych statystycznych dotyczących realizowanych projektów do bazy danych sprawozdawczych w postaci elektronicznej bazy DoRIS¹³. Sensem funkcjonowania bazy jest

¹³ Fragment dot. systemu DoRIS opracowano na podstawie następujących źródeł:
- Podręcznik Operatora Programu (załącznik nr 9 do Regulacji), pkt 6 *Informacje na poziomie projektu*
- DoRIS User Manual Project Level Information and Scholarship, Ferbruary 2016, version 3.0

umożliwienie agregacji ustandaryzowanych danych na poziomie danego programu. Obowiązek zapewnienia prowadzenia takiej bazy nakłada na OP art. 4.7.1 lit. p Regulacji, a zasady jej prowadzenia uregulowano w Podręczniku Operatora Programu, stanowiącym załącznik nr 9 do Regulacji.

Operator Programu jest odpowiedzialny za wprowadzenie do bazy DoRIS następujących informacji w odniesieniu do każdego zatwierdzonego projektu:

- podstawowe informacje o projekcie (numer identyfikacyjny projektu, nazwa projektu, nazwa i dane kontaktowe beneficjenta, planowana data rozpoczęcia i zakończenia projektu);
- partnerzy projektu (nazwa i dane kontaktowe partnera/partnerów, kraj pochodzenia, informacje na temat partnerstwa i sposobu, w jaki przyczyni się ono do osiągnięcia celów projektu);
- streszczenie projektu (główne działania, oczekiwane rezultaty);
- informacje dotyczące obszaru programowego, którego dotyczy projekt;
- kod służący do sklasyfikowania sektora, grup docelowych i zasięgu geograficznego projektu;
- informacje finansowe (kwota i poziom dofinansowania);
- w przypadku projektów zakończonych: końcowy koszt projektu, wysokość wydatkowanych środków, podsumowanie rezultatów projektu i jego oddziaływania.

Operator Programu jest odpowiedzialny za umieszczenie w bazie DoRIS w/w danych w następujących terminach:

- nie później niż 15 dni od dnia zawarcia umowy w sprawie projektu;
- nie później niż 15 dni od dnia wprowadzenia zmian do projektów lub przeprowadzenia przeglądu informacji na temat projektu.

Wszystkie informacje są przedkładane w języku angielskim.

2.2.2 Dokumenty obowiązujące przy wdrażaniu projektów

Podstawowy dokument regulujący prawa i obowiązki beneficjenta to umowa o dofinansowanie. Umowy zawierają zarówno pewne punkty stałe, jednakowe dla każdego beneficjenta, jak i zapisy indywidualne. W każdej umowie znalazły się takie kwestie jak cel projektu, jego budżet i harmonogram realizacji. Respondenci reprezentujący instytucje wdrażające Program pozytywnie wypowiedali się o dokumentach obowiązujących przy jego wdrażaniu. Ich zdaniem o kompletności dokumentów świadczy fakt, że nie pojawiła się potrzeba uregulowania w umowach jakichś dodatkowych obszarów, czy kwestii, które się tam nie znalazły. Ani respondenci reprezentujący MSWiA ani COPE nie przypominają sobie również, aby beneficjenci zgłaszali uwagi co do braku kompletności dokumentów. Określają oni umowę jako wystarczający dokument regulujący prawa i obowiązki beneficjenta. Natomiast w zakresie rozliczania realizacji projektów, wystarczające są, ich zdaniem, obowiązujące wzory okresowych i końcowych raportów finansowych. Określają je również jako „*proste, niestwarzające większych problemów*”.

W opinii respondentów – zarówno tych instytucjonalnych, jak i przedstawicieli beneficjentów - za uznaniem systemu za przejrzysty przemawia natomiast brak nadmiernych regulacji, stosunkowo niska ilość wytycznych, w porównaniu z innymi funduszami europejskimi. Czyni to system prostszym, bardziej przejrzystym, co beneficjenci uznają za korzystne, ułatwiające im działanie, dające większą dowolność. Jako przykład uproszczenia jeden z respondentów podał uregulowania dotyczące promocji, gdzie, chociaż oczywiście istniały wytyczne¹⁴, określające pewne obowiązkowe minimum działań w postaci opracowania planu promocji, przewidującego co najmniej stworzenie strony internetowej w języku polskim i angielskim oraz przeprowadzenie trzech głównych wydarzeń informacyjnych – beneficjent miał dowolność w wyborze sposobów i metod dotarcia do grup docelowych, narzędzi promocji, strategii oraz treści działań informacyjno-promocyjnych.

Ani w ramach wywiadów indywidualnych ani badań ankietowych, beneficjenci nie zgłosili żadnych propozycji zmian w dokumentacji.

Na zakończenie warto dodać, że opinie na temat dokumentów pokrywają się z wynikami przeprowadzonego kilka miesięcy wcześniej badania ewaluacyjnego systemu zarządzania i wdrażania całego NMF. Kompletność, spójność i użyteczność dokumentacji programowej „raczej” lub „bardzo” wysoko oceniło łącznie blisko 90% badanych beneficjentów¹⁵ (badanie ilościowe z beneficjentami projektów – zrealizowana próba 826 ankiet). Wiarygodność wyników niniejszego badania potwierdza ich zbieżność z wynikami przeprowadzonego na szerszą skalę badania ilościowego.

2.2.3 Procedury naboru i oceny wniosków

Beneficjenci nie zgłosili żadnych krytycznych uwag w stosunku do procedur oceny i naboru wniosków. Jedna respondentka wyznała, że podmiot, który reprezentuje, odwoływał się od wyników oceny, z tym że odwołanie zostało uwzględnione, więc nie ma w tym względzie żadnych zastrzeżeń.

Pozytywne wnioski na temat procedury wyboru projektów potwierdzają wyniki wspomnianego już badania ewaluacyjnego przeprowadzonego dla całego NMF, w którym, w badaniu ankietowym, proces i kryteria wyboru projektów pod kątem jasności i przejrzystości – „raczej” i „zdecydowanie” wysoko oceniło łącznie prawie 95% respondentów.¹⁶

¹⁴ Wytyczne w sprawie informacji i promocji – Załącznik nr 4 do Regulacji

¹⁵ “Ocena efektów oraz systemu zarządzania i wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014”; IDEA Instytut Sp. z o.o. i Policy & Action Group Uniconsult Sp. z o.o.; Warszawa, lipiec 2017; str. 168-169

¹⁶ “Ocena efektów oraz systemu zarządzania i wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014”; IDEA Instytut Sp. z o.o. i Policy & Action Group Uniconsult Sp. z o.o.; Warszawa, lipiec 2017; str. 168-169

2.2.4 Opinie beneficjentów na temat współpracy z instytucjami zaangażowanymi w proces wdrażania Programu

Opinie beneficjentów różniły się w odniesieniu do Operatora Programu i Instytucji Wspomagającej. W przypadku COPE były one jednoznaczne i bardzo pozytywne. Powtarzały się takie określenia jak „stały kontakt”, „łatwość i dostępność kontaktu”, „wsparcie”, „pomoc i przyjazna atmosfera”, „szybka odpowiedź na pytania, bardzo duża pomoc”, „wzorowa komunikacja”. Natomiast w wypowiedziach beneficjentów na temat Operatora Programu powtarzała się informacja o zmianach personalnych, w tym zmianach opiekunów projektów, które skutkowały opóźnieniami w udzielaniu odpowiedzi na pytania. W badaniu ankietowym, jako propozycje rekomendacji pojawiły się następujące wypowiedzi:

- „Zwiększyć dyspozycyjność opiekuna projektu, a w przypadku jego nieobecności wyznaczyć kompetentnego zastępcę.”
- „Odpowiedzialne podejście do beneficjentów, wyznaczenie terminów na załatwienie sprawy/udzielenie odpowiedzi, przygotowanie osób oddelegowanych do kontaktu z beneficjentami.”
- „Zmniejszenie zmian opiekuna projektu.”
- „W miarę możliwości stały opiekun projektu.”

2.3 Stopień realizacji rezultatów Programu PL/15

Jak już wcześniej wspomniano, twórcy Programu PL/15 założyli, że osiągnięcie jego podstawowego celu – tj. wzmocnienie zdolności polskich służb w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym z przestępczością związaną z handlem ludźmi – zostanie osiągnięte poprzez realizację projektów w trzech obszarach, zwanych również rezultatami:

- rozwój i doskonalenie struktur, systemów i urządzeń technicznych w celu poprawy wdrożenia dorobku Schengen,
- poprawa zdolności do zapobiegania i zwalczania transgranicznej i zorganizowanej przestępczości, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych,
- poprawa współpracy pomiędzy organami i zainteresowanymi stronami, w tym organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy ofiarom handlu ludźmi.

Poniżej opisano, w jaki sposób projekty wybrane w ramach poszczególnych rezultatów przyczyniają się do ich realizacji.

2.3.1 Wpływ realizowanych projektów na zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych

W ramach pierwszego rezultatu zrealizowano 19 projektów, z czego trzy zrealizowane przez podmioty z sektora pozarządowego, tj. przez Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych

(2 projekty) i Międzynarodową Organizację ds. Migracji (1 projekt), a pozostałe przez instytucje z sektora finansów publicznych, takie jak jednostki podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwu Finansów i Ministerstwu Sprawiedliwości (w tym Policja, Straż Graniczna, Służba Celna, KSSiP) oraz gminę Lublin i Lubuski Urząd Wojewódzki.

Cele wszystkich projektów były do siebie bardzo zbliżone, a można je wspólnie określić jako podnoszenie wiedzy i kompetencji przedstawicieli różnych służb w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej. Projekty miały charakter edukacyjny – były to przede wszystkim szkolenia oraz seminaria, warsztaty i konferencje, kursy specjalistyczne i studia podyplomowe. Dodatkowo powstały również materiały szkoleniowe, foldery, kompendia wiedzy, filmy instruktażowe oraz strony internetowe. Tematyka wszystkich tych działań mieściła się w zakresie przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w szczególności handlu ludźmi i migracji grup przestępczych. Tym co różniło poszczególne projekty, były różne grupy docelowe, zależnie od specyfiki beneficjenta, np. komendy policji kierowały swoje projekty do funkcjonariuszy i pracowników policji, Izba Celna do funkcjonariuszy celnych, Komenda Główna Straży Granicznej czy Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie – do funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej, a KSSiP do sędziów, referendarzy sądowych, asystentów, prokuratorów i asesorów. Gmina Lublin zrealizowała projekt skierowany do organów prowadzących szkoły i placówki oświatowe, personelu szkół, kuratorów oświaty, instytucji odpowiedzialnych za politykę bezpieczeństwa w gminach, a także bezpośrednio do dzieci i młodzieży. Zrealizowane w ramach projektu szkolenia i filmy instruktażowe dotyczyły tematyki bezpieczeństwa osób na terenie placówek oświatowych, a także terroryzmu, handlu ludźmi, narkotyków i dopalaczy, czy cyberprzemocy. Również projekty beneficjentów reprezentujących sektor pozarządowy w pełni mieściły się w zakresie rezultatu pierwszego. Projekt realizowany przez IOM składał się z cyklu szkoleń skierowanych głównie do funkcjonariuszy Straży Granicznej, a dotyczących zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi. Również w ramach obydwu projektów realizowanych przez CIAPP organizowano specjalistyczne szkolenia dla kilkudziesięciu instytucji takich jak Policja, Służba Celna, Straż Graniczna, Żandarmeria Wojskowa, Biuro Ochrony Rządu, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

W omawianych projektach przyjęto przede wszystkim takie wskaźniki jak liczba przeszkolonych funkcjonariuszy i pracowników, odsetek przeszkolonych funkcjonariuszy i pracowników, wzrost wiedzy. Większość wskaźników została zrealizowana w 100% lub więcej. Wskaźniki, które przekroczyły 100% to w niektórych projektach liczba przeszkolonych funkcjonariuszy i pracowników czy wzrost wiedzy.

Podsumowując, porównując treść I rezultatu Programu z celami zrealizowanych projektów, z przeprowadzonymi działaniami oraz stopniem realizacji wskaźników, można ocenić, że rezultat ten został osiągnięty. Celem pierwszego rezultatu Programu PL/15 było bowiem zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej

i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych, do czego przyczynił się każdy ze zrealizowanych dziewiętnastu projektów.

Szczegółowe informacje na temat zrealizowanych projektów zawiera załączona tabela.

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
1.	1 NMF PL 15/14	Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	Zwiększenie zdolności prokuratury i kadry sędziowskiej w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje tematyczne ➤ 2 warsztaty eksperckie ➤ 46 szkoleń skierowanych do sędziów, referendarzy sądowych, asystentów, prokuratorów oraz asesorów z całej Polski w 5 blokach tematycznych: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przemoc transgraniczna narkotykowa ▪ Zwalczenie i zapobieganie nielegalnej migracji ▪ Handel ludźmi ▪ Zorganizowana przestępczość transgraniczna ▪ Transgraniczna przestępczość związana z obrotem gospodarczym ➤ 5 rodzajów kompendiów wiedzy (nakład 3000 sztuk) przekazanych uczestnikom szkoleń oraz konferencji 	Wprowadzenie nowych szkoleń do oferty KSSiP w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej w tym handlu ludźmi i imigracji grup przestępczych – założona wartość: 5 szkoleń	100%
					Liczba uczestników szkoleń – założona wartość: 2 300	102,5%
					Wzrost świadomości wśród prokuratorów, sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów i prokuratorów w zakresie zwalczania przestępczości transgranicznej zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych – założona wartość: wzrost u 70% grupy docelowej	126%
					Opracowanie i wydrukowanie kompendiów wiedzy w zakresie 5 modułów szkoleniowych	100%
					Liczba służb uczestniczących w projekcie – założona wartość: 1	100%
2.	2 NMF PL 15/14	Komenda Stołeczna Policji Partner: Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w	Zwiększenie zdolności Policji w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 3 specjalistyczne kursy dotyczące zwalczania i zapobiegania przestępczości transgranicznej w strefie Schengen ➤ 2 rodzaje studiów podyplomowych z zakresu kryminologicznych aspektów procesów migracyjnych w Strefie Schengen 	Liczba pracowników, którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli kwalifikacje zawodowe – założona wartość: 360	100%
					Liczba osób uczestniczących w kursie specjalistycznym – założona wartość: 120	100%
					Liczba osób, które ukończyły kurs specjalistyczny – założona wartość: 120	100%
					Liczba służb uczestniczących w projekcie – założona wartość: 1	100%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
		Radomiu	przestępczych.		Liczba osób uczestniczących w studiach podyplomowych – założona wartość: 240	100%
					Liczba osób, które ukończyły studia podyplomowe – założona wartość: 240	100%
3.	3 NMF PL 15/14	Komenda Główna Straży Granicznej Partnerzy: ABW, CBŚ	Wzmocnienie współpracy oraz potencjału Straży Granicznej, Centralnego Biura Śledczego Policji oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracjom grup przestępczych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń, seminariów i warsztatów w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwalczania przestępczości zorganizowanej przez zespoły bojowe z użyciem broni palnej w obiektach zurbanizowanych ▪ Wykorzystania technik liniowych w działaniach specjalnych ▪ Medycyny taktycznej – udzielania pomocy medycznej w działaniach (TCCC) ▪ Zatrzymywania szczególnie niebezpiecznych przestępców w ramach zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej w sytuacji konieczności użycia broni palnej ▪ Techniki i taktyki jazdy ofensywnej w kontakcie – pościg i zatrzymanie szczególnie niebezpiecznego przestępcy ▪ Prowadzenia rozpoznania taktycznego ▪ Obserwacji oraz wykorzystania techniki operacyjnej podczas działań służbowych 	Zwiększenie gotowości funkcjonariuszy/ pracowników biorących udział w projekcie do podjęcia czynności związanych z przeciwdziałaniem przestępczości – założona wartość: wzrost u 80% grupy docelowej	125%
					Wzrost wiedzy merytorycznej oraz kompetencji kadr uczestniczących w projekcie - założona wartość: wzrost u 80% grupy docelowej	125%
					Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – założona wartość: 100	100%
					Liczba służb uczestniczących w projekcie – założona wartość: 3	100%
					Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach, seminariach i warsztatach – założona wartość: 514	100%
					Liczba osób uczestniczących w konferencji – założona wartość: 400	100%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
4.	5 NMF PL 15/14	Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu Partnerzy: KWP z Krakowa, Poznania i Łodzi	Doskonalenie umiejętności przewencyjnych oraz zapobiegania i wykrywania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracjom grup przestępczych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ 3 seminaria szkoleniowe w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Handlu ludźmi ▪ Zapobiegania i zwalczania przemytu ▪ Zwalczania przestępczości narkotykowej i samochodowej ▪ Obrotu towarami wprowadzonymi nielegalnie w obszar celny Strefy Schengen ▪ Funkcjonowania systemu przepływu danych SIS ▪ Zabezpieczania mienia w przestępstwach w ramach Wspólnego Rynku UE ➤ ćwiczenia międzywojewódzkie z zakresu prowadzenia obserwacji transgranicznej i koordynacji działań pościgowych ➤ materiały informacyjne (artykuły, dokumenty instruktażowe, fotograficzne i filmowe) 	<p>Wzrost poziomu wiedzy w zakresie koordynacji i prowadzenia obserwacji i pościgu transgranicznego – wartość docelowa: wzrost u 100 osób</p> <p>Wzrost poziomu wiedzy w zakresie zapobiegania i zwalczania zjawiska przemytu – wartość docelowa: wzrost u 200 osób</p> <p>Wzrost poziomu wiedzy w zakresie wymiany danych w Systemie Informacyjnym Schengen – wartość docelowa: wzrost u 200 osób</p> <p>Nabycie wiedzy w zakresie zwalczania handlu ludźmi – wartość docelowa: nabycie wiedzy przez 200 osób</p> <p>Nabycie wiedzy w zakresie zwalczania międzynarodowych grup przestępczych zajmujących się kradzieżami samochodów i obrotem narkotykami – wartość docelowa: nabycie wiedzy przez 200 osób</p> <p>Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku prawnego Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 700 osób</p>	<p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>
5.	6 NMF PL 15/14	Departament Służby Celnej Ministerstwa Finansów Partner:	Doskonalenie umiejętności zawodowych oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> ➤ szkolenia z jazdy techniką specjalną dla pojazdów uprzywilejowanych w połączeniu ze szkoleniem z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej ➤ kursy jęz. angielskiego i rosyjskiego w 	Wzrost skuteczności działań kontrolnych komórek zwalczania przestępczości mierzony stosunkiem liczby przeprowadzonych kontroli ze stwierdzoną nieprawidłowością do całkowitej liczby przeprowadzonych kontroli – wartość docelowa: 30,5%	100%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
		Norweski Dyrektoriat ds. Cel i Akcyzy	funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych, w tym zwiększenie liczby skutecznych zatrzymań pościgowych przy jednoczesnym minimalizowaniu zagrożenia dla wszystkich uczestników ruchu oraz zwiększenie jakości komunikacji werbalnej z osobami nieposługującymi się językiem polskim podczas wykonywania czynności służbowych	zakresie słownictwa specjalistycznego i używanego w środowiskach związanych ze światem przestępczym ➤ przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej o zasięgu krajowym, przedstawiającej wkład NMF w rozwój Służby Celnej	<p>Zmniejszenie liczby szkód komunikacyjnych – wartość docelowa: zmniejszenie o 5% w stosunku do identycznego okresu poprzedzającego</p> <p>Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku prawnego Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 732</p> <p>Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 320</p> <p>Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie niesienia pierwszej pomocy przedmedycznej – wartość docelowa: 732</p>	<p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>
6.	7 NMF PL 15/14	Izba Celna w Warszawie Partner: Izba	Wzmocnienie potencjału funkcjonariuszy celnych w zakresie	<p>➤ 2 konferencje, w tym 1 dla touroperatorów</p> <p>➤ cykl szkoleń z zakresu taktyki i techniki</p>	Liczba funkcjonariuszy celnych przeszkolonych w zakresie zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej – wartość docelowa: 436	99,31%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
		Celna w Szczecinie	zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej oraz podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie transgranicznej przestępczości celno-akcyzowej	interwencji dotyczących m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Środków przymusu bezpośredniego ▪ Identyfikacji materiałów mogących służyć do wyprodukowania materiałów wybuchowych i przeciwdziałania terroryzmowi bombowemu ▪ Udzielania pomocy w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia, współpracy z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym ▪ Pokonywania przeszkód technicznych w warunkach kryzysowych ▪ Psychologii śledczej - wiedza o zachowaniach przestępczych, psychologii terroryzmu, profilach psychologicznych sprawców ▪ Szkolenia z jęz. angielskiego i jęz. ukraińskiego <ul style="list-style-type: none"> ➤ spotkania edukacyjne dla uczniów ➤ edukacyjna gra planszowa dotycząca handlu zagrożonymi wyginięciem gatunkami zwierząt i roślin 	Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 270 Liczba uczniów biorących udział w zorganizowanych działaniach profilaktyczno-edukacyjnych – wartość docelowa: 8 200 Liczba uczestników konferencji dla touroperatorów – wartość docelowa: 70 Liczba uczestników konferencji – wartość docelowa: 140	100,00% 105,15% 110,00% 97,86%

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
7.	9 NMF PL 15/14	Centralny Instytut Analiz Polityczno – Prawnych Partnerzy: KWP w Bydgoszczy, w Olsztynie i Krakowie, Izba Celna w Katowicach	Przygotowanie funkcjonariuszy służb do skutecznego rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania współczesnych zagrożeń wynikających z przestępczości transgranicznej i zorganizowanej na obszarze Schengen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ konferencja ➤ cykl szkoleń dotyczących m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przestępczości narkotykowej ▪ Handlu ludźmi ▪ Handlu narządami ludzkimi ▪ Organizowania nielegalnej migracji ▪ Przestępczości gospodarczej ▪ Szkolenia językowe ▪ Szkolenia dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych ▪ Szkolenia z zakresu pierwszej pomocy medycznej ➤ Seminarium dla dziennikarzy ➤ Poradnik dla funkcjonariuszy komend powiatowych ➤ raporty branżowe 	<p>Utworzona sieć współpracy, wymiany informacji i doświadczeń służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania i zwalczania transgranicznej przestępczości zorganizowanej – wartość docelowa: 1</p> <p>Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku prawnego Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 616</p> <p>Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 60</p> <p>Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 3</p> <p>Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach „jazda techniką specjalną” – wartość docelowa: 22</p> <p>Liczba publikacji i opracowań w wersji elektronicznej i papierowej – wartość docelowa: 5</p>	<p>100%</p> <p>108%</p> <p>100%</p> <p>133%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
8.	10 NMF PL 15/14	Komenda Główna Policji	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności funkcjonariuszy, pracowników Policji i krajowych użytkowników SIS na temat możliwości związanych z międzynarodową współpracą, kanałami wymiany informacji, praktycznych aspektów SIS II oraz aktualizacja wiedzy dotyczącej zmian prawa i procedur	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 13 konferencji, w tym 4 międzynarodowe ➤ 2 seminaria dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Praktycznych aspektów pracy z SIS ▪ Zwiększenia efektywności wymiany informacji kanałami SIS/SIRENE, Interpol, Europol ➤ szkolenia dotyczące m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Specjalistycznej wiedzy daktyloskopijnej ▪ Pomocy prawnej w sprawach karnych ▪ Praktycznych aspektów pracy z SIS II ▪ Ochrony danych osobowych ▪ Wymiany informacji nowymi policyjnymi kanałami informacji ▪ szkolenia językowe ➤ foldery dla użytkowników SIS II oraz szkół wyższych i bibliotek 	<p>Liczba funkcjonariuszy i pracowników Policji, polskiego N-SIS, operatorów Biura SIRENE wyszkolonych w zakresie znajomości przepisów zw. z wdrażaniem acquis Schengen oraz praktycznych aspektów korzystania z SIS II oraz posługiwania się jęz. obcym – wartość docelowa: 5 010</p> <p>Liczba wspólnych działań użytkowników SIS organizowanych w ramach projektu przyczyniających się do zapobiegania i zwalczania przestępczości – wartość docelowa: 15</p> <p>Liczba funkcjonariuszy i pracowników Policji, polskiego N-SIS, operatorów Biura SIRENE z większą znajomością języków obcych oraz zwiększoną wiedzą specjalistyczną z zakresu SIS II – wartość docelowa: 5 010</p> <p>Liczba funkcjonariuszy i pracowników Policji, polskiego N-SIS, pracowników krajowych użytkowników SIS II, operatorów Biura SIRENE uczestniczących w konferencjach międzynarodowych i krajowych w ramach projektu – wartość docelowa: 715</p> <p>Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w ramach istotnego dorobku prawnego Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – założono 3 635 osób</p> <p>Liczba podmiotów uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 6</p>	<p>145%</p> <p>100%</p> <p>145%</p> <p>122%</p> <p>118%</p> <p>100%</p>

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
					Liczba funkcjonariuszy i pracowników cywilnych uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 2 090 osób	196%
					Liczba opublikowanych folderów dla użytkowników SIS II – wartość docelowa: 5 000 egzemplarzy	100%
					Liczba opublikowanych folderów dla szkół wyższych i bibliotek dot. SIS II – wartość docelowa: 25 000 egzemplarzy	100%
9.	11 NMF PL 15/14	Gmina Lublin Partnerzy: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie, Nadbużański Oddział Straży Granicznej, KMP w Lublinie	Zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych poprzez podniesienie wiedzy oraz upowszechnienie produktów projektu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prawidłowych zachowań przy bezpośrednim zagrożeniu dla bezpieczeństwa osób na terenach placówek oświatowych ▪ Prawodawstwa Schengen ▪ Szkolenia językowe (jęz. angielski i jęz. ukraiński) ➤ 7 filmów instruktażowych dla dzieci i młodzieży dotyczących terroryzmu, handlu ludźmi, narkotyków i dopalaczy, bezpieczeństwa na granicy, pożaru, cyberprzemocy oraz zagrożeń małych dzieci ➤ 3 cykliczne dwudniowe seminaria dotyczące bezpieczeństwa placówek oświatowych ➤ Opracowano procedurę dot. zachowania w przypadku zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> Pomyślne wyniki testów wiedzy przeszkolonych osób w zakresie przepisów dot. strefy Schengen – wartość docelowa: 15 Pomyślne wyniki testów wiedzy osób biorących udział w kursie jęz. ukraińskiego – wartość docelowa: 15 Pomyślne wyniki testów wiedzy osób biorących udział w kursie języka angielskiego z uwzględnieniem terminologii dot. handlu ludźmi – wartość docelowa: 30 Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku prawnego Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 15 osób Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach z jęz. ukraińskiego – wartość docelowa: 15 osób Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach z jęz. angielskiego – wartość docelowa: 30 osób 	<ul style="list-style-type: none"> 100% 100% 100% 100% 100% 100%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
				<p>bezpieczeństwa na terenie placówki oświatowej</p> <p>Rezultaty i produkty projektu zostały rozpowszechnione wśród m.in. 16 organów prowadzących szkoły i placówki oświatowe w kraju, 16 kuratorów oświaty, 16 instytucji odpowiedzialnych za politykę bezpieczeństwa w gminach, 20 organów prowadzących szkoły i placówki w województwie lubelskim.</p>	<p>Liczba przedstawicieli kadry zarządzającej szkołami uczestniczących w szkoleniach – wartość docelowa: 229 osób</p>	101,75%
					<p>Liczba przedstawicieli kadry dydaktycznej uczestniczących w szkoleniach – wartość docelowa: 6 336 osób</p>	99,52%
					<p>Liczba przedstawicieli kadry administracyjnej uczestniczących w szkoleniach – wartość docelowa: 2 936 osób</p>	100,37%
10.	12 NMF PL 15/14	Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej	Wzmocnienie struktur i pionów SG wykonujących czynności operacyjno-rozpoznawcze i dochodzeniowo-śledcze oraz intensyfikacja udziału SG w zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi oraz migracji grup przestępczych	<p>➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Technik kryminalistycznych ▪ Rozpoznawania narkotyków i substancji psychotropowych ▪ Fałszerstw dokumentów ▪ Analizy kryminalnej ▪ Procesowego zastosowania badań wariograficznych <p>➤ Sympozjum i seminaria</p> <p>➤ Międzynarodowe warsztaty „Integrated Border Management”</p>	<p>Pomyślne wyniki testów kompetencyjnych przeszkolonych funkcjonariuszy SG – wartość docelowa: 192</p>	79%
					<p>Pomyślne wyniki testów kompetencyjnych funkcjonariuszy polskiej SG oraz innych formacji granicznych z UE uczestniczących w warsztatach z zakresu Zintegrowanego Zarządzania Granicą (IBM) – wartość docelowa: 24</p>	100%
					<p>Liczba zakupionych licencji systemów wspomagających analizę kryminalną – wartość docelowa: 12</p>	100%
					<p>Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 2</p>	100%
					<p>Liczba uczestników międzynarodowego sympozjum ekspertów kryminalistyki w CSSG w Kętrzynie – wartość docelowa: 85</p>	100%
					<p>Liczba uczestników seminariów – wartość docelowa: 160</p>	48%

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
					Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie obsługi systemów wspomagających proces analizy kryminalnej – wartość docelowa: 60	38%
11.	16 NMF PL 15/14	Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie	Podniesienie wiedzy i umiejętności praktycznych funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie skutecznego zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Społeczno-kulturowych uwarunkowań przestępczości zorganizowanej ▪ Identyfikacji ofiar handlu ludźmi ▪ Symulacji procesu sądowego w sprawach o przestępstwa handlu ludźmi ▪ Obserwacji jako metody wspomagającej zwalczanie przestępczości zorganizowanej ➤ przeszkolenie wykładowców z Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej ➤ studia podyplomowe „Kryminologiczne, wiktymologiczne i społeczno-kulturowe aspekty migracji i handlu ludźmi” ➤ zakup sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia szkoleń 	<p>Liczba przeszkolonych osób – wartość docelowa: 336</p> <p>Liczba przeszkolonych trenerów-wykładowców – wartość docelowa: 10</p> <p>Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 1</p> <p>Liczba przeprowadzonych kursów – wartość docelowa: 16</p> <p>Liczba zrealizowanych studiów podyplomowych – wartość docelowa: 1</p>	<p>99%</p> <p>120%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>
12.	18 NMF PL 15/14	Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie	Zwiększenie zdolności Policji w zakresie zapobiegania i zwalczaniu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń i warsztatów w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poszukiwań międzynarodowych osób ukrywających się przed wymiarem 	<p>Liczba przeprowadzonych warsztatów/seminariów – wartość docelowa: 4</p> <p>Sieć współpracy pomiędzy jednostkami polskiej Policji położonymi na zewnętrznej granicy UE – wartość docelowa: 1</p>	<p>100%</p> <p>100%</p>

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stożenie realizacji wskaźników
			przestępczości transgranicznej i zorganizowanej oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy jednostkami w zakresie ograniczenia zjawiska handlu ludźmi	sprawiedliwości oraz dorobku Schengen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przeciwdziałania handlowi ludźmi ▪ Przemytu wyrobów akcyzowych oraz przemytu i wprowadzania do obrotu towarów oznaczonych zastrzeżonymi znakami towarowymi, kradzionych pojazdów, a także przemytu i handlu gatunkami zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem ▪ Migracji grup przestępczych ▪ Bezpiecznej jazdy samochodem w sytuacjach kryzysowych podczas pościgów transgranicznych <ul style="list-style-type: none"> ➤ kursy jęz. angielskiego i rosyjskiego ➤ kampania informacyjno-promocyjna ➤ kampania informacyjno-edukacyjna 	Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 400 Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 516 Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 1 Liczba dobrych praktyk zamieszczonych w banku dotyczących zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej – wartość docelowa: 10 Liczba mieszkańców, u których wzrosła wiedza na temat zagrożeń związanych z handlem ludźmi – wartość docelowa: 500 000 Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach z zakresu prowadzenia pojazdów w sytuacjach pościgu transgranicznego – wartość docelowa: 380 Liczba funkcjonariuszy, którym zostanie przekazana publikacja – wartość docelowa: 1 200	100% 100% 100% 100% 100% 100% 100%
13.	22 NMF PL 15/14	IOM Międzynarodowa Organizacja	Zwiększenie zdolności służb do zwalczania i zapobiegania	➤ cykl szkoleń w zakresie zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi adresowanych głównie do	Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 1	100%

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
		ds. Migracji	handlowi ludźmi oraz ulepszona współpraca instytucjonalna przy udzielaniu pomocy ofiarom, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonariuszy Straży Granicznej ➤ warsztaty dla przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi ➤ Interaktywna Aplikacja Szkoleniowa ➤ Wizyta studyjna w Bułgarii ➤ Objęcie pomocą w dobrowolnym powrocie i reintegracji 25 ofiar handlu ludźmi 	<p>Liczba przeszkolonych funkcjonariuszy – wartość docelowa: 6 440</p> <p>Liczba krajowych lub regionalnych wyspecjalizowanych struktur utworzonych w celu przeciwdziałania handlowi ludźmi – wartość docelowa: 1</p> <p>Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 2</p>	<p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>
14.	27 NMF PL 15/14	Komenda Główna Policji	Zwiększenie zdolności Policji w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej oraz poziomu wykorzystania kanałów informacyjnych SIS II, SIRENE, SIENA, ENFAST	<ul style="list-style-type: none"> ➤ konferencja międzynarodowa ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Metod i technik prowadzenia obserwacji statycznej i dynamicznej ▪ Wymiany doświadczeń i dobrych praktyk dotyczących poszukiwań osób ukrywających się przed wymiarem sprawiedliwości ▪ Zastosowania informatyki śledczej w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej ➤ kursy językowe dla funkcjonariuszy Centralnego Biura Śledczego Policji 	<p>Liczba wspólnych działań uczestników organizowanych w ramach projektu przyczyniających się do zapobiegania i zwalczania przestępczości – wartość docelowa: 5</p> <p>Liczba funkcjonariuszy i pracowników krajowych organów ścigania uczestniczących w konferencji międzynarodowej oraz w kursie językowym – wartość docelowa: 170</p> <p>Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 68</p> <p>Liczba funkcjonariuszy i pracowników Policji uczestniczących w szkoleniach – wartość docelowa: 187</p>	<p>100%</p> <p>126%</p> <p>110%</p> <p>118%</p>

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
				➤ Działania promocyjne: konferencje prasowe, dystrybucja materiałów promujących projekt, publikacje na stronach internetowych oraz w miesięczniku „Policja 997”	Liczba opublikowanych folderów dla uczestników konferencji w jęz. polskim i angielskim – wartość docelowa: 210	100%
15.	28 NMF PL 15/14	Komenda Główna Policji	Zwiększenie zdolności Policji w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych	➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obsługi i wykorzystania urządzeń wspomagających obserwację ▪ Taktyki dyskretnych działań w terenie zurbanizowanym i tłumie ▪ Taktyki ofensywnych działań w terenie zurbanizowanym ▪ Taktyki działań w pościgu transgranicznym ▪ Techniki jazdy ofensywnej w pościgu w ruchu miejskim 	Liczba przeszkolonych funkcjonariuszy – wartość docelowa: 400	100%
					Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 1	100%
16.	31 NMF PL 15/14	Komenda Stołeczna Policji Partner: Kripos/ Krajowa Agencja Dochodzenio- wo-Śledcza	Zwiększenie zdolności Policji w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych poprzez	➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń dla policjantów, strażników miejskich, pracowników administracji publicznej i instytucji finansowych w zakresie badania autentyczności dokumentów ➤ opracowanie broszury i filmu instruktażowego ➤ wizyta studyjna w Norwegii ➤ zakupienie 3 970 przenośnych	Liczba funkcjonariuszy, którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli kwalifikacje zawodowe – wartość docelowa: 3 400	100%
					Liczba pracowników administracji publicznej i instytucji finansowych, którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli kwalifikacje zawodowe – wartość docelowa: 500	100%
					Liczba funkcjonariuszy oraz pracowników administracji publicznej i instytucji finansowych wyszkolonych na trenerów – wartość docelowa: 70	100%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
		(NCIS)	podniesienie wiedzy i zdolności w zakresie weryfikacji zabezpieczeń dokumentów z użyciem nowych technologii	testerów autentyczności dokumentów	Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 4 Liczba instytucji uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 2 Liczba instytucji, które w swoim rocznym programie szkoleń umieściły szkolenia z zakresu badania autentyczności dokumentów – wartość docelowa: 5 Broszura i film instruuujące w zakresie badania autentyczności dokumentów – wartość docelowa: 2 Liczba specjalistycznych urzędzeń do badania autentyczności dokumentów – wartość docelowa: 1 Liczba przenośnych testerów do badania autentyczności dokumentów – wartość docelowa: 3 970 Zmiana odsetka liczby stwierdzonych przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów (art. 270 i 275 kk) – wartość docelowa: zmiana o 3%	100% 100% 100% 100% 100% 100% 0%
17.	34 NMF PL 15/14	Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych	Wzmocnienie przygotowania Polski na zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego oraz intensyfikacja	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ograniczenia finansowania zorganizowanych grup przestępczych ▪ Informatyki Śledczej ▪ Współdziałania i kooperacji operacyjnej 	Wzrost wiedzy funkcjonariuszy w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych – wartość docelowa: 30 Liczba służb uczestniczących w projekcie – wartość docelowa: 5	100% 120%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
			działań i współpracy oraz zwiększenie interoperacyjności jednostek odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracjom grup przestępczych		<p>Liczba funkcjonariuszy, którzy ukończyli szkolenia – wartość docelowa: 1 273</p> <p>Liczba przygotowanych sztuk materiałów szkoleniowych – wartość docelowa: 1 273</p> <p>Liczba osób biorących udział w konferencjach – wartość docelowa: 102</p> <p>Liczba przygotowanych sztuk materiałów konferencyjnych – wartość docelowa: 120</p> <p>Liczba opracowanych raportów – wartość docelowa: 2</p> <p>Liczba posiedzeń komitetu sterującego – wartość docelowa: 2</p>	<p>116%</p> <p>116%</p> <p>127%</p> <p>127%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>
18.	40 NMF PL 15/14	Lubuski Urząd Wojewódzki	Poprawa zdolności służb mundurowych i cywilnych do zapobiegania i zwalczania transgranicznej zorganizowanej przestępczości oraz handlu ludźmi. Dodatkowy cel: profilaktyka, wspieranie ofiar oraz podnoszenie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Handlu ludźmi ▪ Przestępczości transgranicznej ➤ kursy językowe ➤ ćwiczenia na wypadek przywrócenia kontroli granicznej z elementami interwencji wobec osób niepodporządkowanych ➤ ćwiczenia praktycznej koordynacji służb w czasie zajęcia dużego obiektu zorganizowanej grupy przestępczej ➤ wizyta studyjna w trakcie dużej 	<p>Liczba bloków szkoleniowych i seminaryjnych oraz ćwiczeń przewidziana dla funkcjonariuszy SG oraz pracowników administracji publicznej na poziomie lokalnym – wartość docelowa: 10</p> <p>Wieloelementowa kampania społeczna – wartość docelowa: 1</p> <p>Procedura współpracy opracowana przez Wojewódzki Zespół ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi – wartość docelowa: 1</p> <p>Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 10</p> <p>Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku prawnego Schengen</p>	<p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
			świadomości i efektywności służb mundurowych i cywilnych.	imprezy masowej ➤ opracowanie i wydanie procedur współpracy instytucji publicznych w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi ➤ kampania społeczna dot. problemu handlu ludźmi	i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 94 Liczba uczestników seminariów – wartość docelowa: 306 Liczba uczestników ćwiczeń – wartość docelowa: 301 Liczba uczestników szkoleń – wartość docelowa: 46 Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach – wartość docelowa: 90 Liczba przedsięwzięć w ramach kampanii społecznej – wartość docelowa: 6 Liczba zakupionego sprzętu – wartość docelowa: 8	99% 100% 100% 100% 100% 100%
19.	41 NMF PL 15/14	Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu	Poprawa jakości wykrywania, dokumentowania i opracowania procesowego ujawnionych przez Mazowiecką Policję przestępstw korupcyjnych	➤ cykl szkoleń i seminariów w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Informatyki śledczej ▪ Technik doskonalących naukę jazdy samochodem ▪ Technik wysokościowych ▪ Wykrywania i zabezpieczania śladów przestępstw korupcyjnych ➤ zakupienie oprogramowania ➤ zakupienie sprzętu	Liczba przeprowadzonych seminariów dla służb operacyjnych – wartość docelowa: 3 Liczba szkoleń – wartość docelowa: 15 Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku prawnego Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 545 Liczba przeszkolonych osób – wartość docelowa: 654 Liczba zakupionego oprogramowania – wartość docelowa: 3	100% 100% 100% 100%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
					Liczba zakupionego sprzętu – wartość docelowa: 9	100%

Tabela 3. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Obszaru I Programu PL/15 *Zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych*; źródło: opracowanie własne

2.3.2 Wpływ realizowanych projektów na rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen

W ramach rezultatu drugiego zrealizowano 3 projekty, z czego dwa zrealizowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Łodzi, a jeden przez Komendę Główną Straży Granicznej.

Cel pierwszego z projektów zrealizowanych przez KWP w Łodzi został sformułowany jako „wzmocnienie zdolności służb policyjnych w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną poprzez szkolenia z zakresu informatyki śledczej”. W ramach projektu zorganizowano 11 specjalistycznych szkoleń z zakresu informatyki śledczej skierowanych do funkcjonariuszy i pracowników Laboratoriów Kryminalistycznych, Wydziału Wywiadu Kryminalnego Policji i Wydziału do Walki z Cyberprzestępczością z jednostek komend wojewódzkich policji w Łodzi, Sieradzu, Bydgoszczy, Krakowie, Poznaniu i Radomiu. Dodatkowo, na potrzeby szkolenia został zakupiony specjalistyczny sprzęt UFED Touch Ultimare Ruggedized.

Celem drugiego projektu realizowanego przez KWP w Łodzi było wzmocnienie współpracy w obszarze Schengen oraz zwiększenie efektywności działania Policji w zakresie walki z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałaniem handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych. W ramach projektu przeprowadzono 4 specjalistyczne szkolenia z zakresu wymiany informacji kryminalnej w ramach systemu SIS II, handlu ludźmi oraz walidacji metod badawczych, narzędzi statystycznych, sterowania jakością oraz zabezpieczania śladów cyfrowych. W szkoleniach udział wzięli funkcjonariusze i pracownicy KWP w Łodzi i jednostek jej podległych oraz funkcjonariusze Straży Granicznej. Ponadto zorganizowano wizytę studyjną w siedzibie Europolu i Ambasadzie RP w Hadze, w której wzięło udział 83 przedstawiciele KWP w Łodzi, komend miejskich i powiatowych z terenu woj. łódzkiego oraz przedstawiciele Straży Granicznej.

Projekt zrealizowany przez Komendę Główną Straży Granicznej miał na celu zwiększenie zdolności służb publicznych RP w przeciwdziałaniu nielegalnej migracji oraz wzmocnienie współpracy instytucjonalnej w obszarze migracji i azylu, ze szczególnym uwzględnieniem grup szczególnie wrażliwych. W ramach projektu przeprowadzono cykl szkoleń i warsztatów dla funkcjonariuszy SG dotyczących m. in. prawa krajowego i unijnego dotyczącego systemu azylowego, weryfikacji autentyczności dokumentów, którymi posługują się cudzoziemcy, strategii komunikowania się z cudzoziemcami, identyfikacji osób należących do grup wrażliwych, zarządzania zespołem w sytuacjach nadzwyczajnych związanych z cudzoziemcami oraz kursy języków angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego. Poza tym odbyły się 2 wizyty studyjne – w Norwegii i w Niemczech – mające na celu poznanie przyjętych rozwiązań instytucjonalnych i prawnych dot. migracji oraz systemów i wyposażenia technicznego związanych z wdrożeniem dorobku Schengen. Każda z wizyt dla 8 osób z SG i UdsC. Zorganizowano również konferencję międzynarodową pt. „Orzecznictwo i wymiana najlepszych praktyk w zakresie powrotów obywateli państw trzecich i obywateli UE”. W omawianych projektach przyjęto takie wskaźniki jak liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba przeszkolonych funkcjonariuszy, liczba służb uczestniczących w projekcie.

Większość wskaźników została zrealizowana w 100% lub więcej. Wskaźniki, które przekroczyły 100% to odsetek funkcjonariuszy i pracowników, który podniósł znajomość języka obcego, odsetek funkcjonariuszy i pracowników przeszkolonych w kwestiach merytorycznych. Wszystkie przekroczone wskaźniki dotyczą projektu realizowanego przez SG, a przyczyny ich przekroczenia to duże zainteresowania kursami i szkoleniami oraz możliwość ich zorganizowania w związku z oszczędnościami wygenerowanymi w projekcie. W mniejszym stopniu niż zakładano, osiągnięto tylko dwa wskaźniki w projekcie realizowanym przez SG: liczba uczestników konferencji, ponieważ pojawiło się na niej mniej osób niż zakładano, oraz liczba uczestników jednego ze szkoleń – ze względu na obowiązki służbowe.

Podsumowując, porównując treść II rezultatu Programu z celami zrealizowanych projektów, z przeprowadzonymi działaniami oraz stopniem realizacji wskaźników, można ocenić, że rezultat ten został osiągnięty. Celem drugiego rezultatu Programu PL/15 było bowiem doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen, a każdy z trzech omówionych projektów przyczynił się do zwiększenia kompetencji i kwalifikacji funkcjonariuszy i pracowników służb publicznych, co wzmocniło ich struktury.

Efektom projektów było m. in. zwiększenie wiedzy i doświadczenia funkcjonariuszy policji w zakresie informatyki śledczej, podniesienie kwalifikacji techników kryminalistyki, poznanie przez funkcjonariuszy policji i straży granicznej możliwości operacyjnych Europolu, czy poznanie sposobów postępowania przy prowadzeniu spraw poszukiwawczych przy współpracy z Ambasadą RP w Hadze, wypracowano formę współpracy w zakresie zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej wśród jednostek policji działającymi na terenie województwa łódzkiego. Wszystko to przyczyniło się do skuteczniejszej pracy Policji i Straży Granicznej, a tym samym do poprawy wdrażania dorobku Schengen.

Szczegółowe informacje na temat zrealizowanych projektów zawiera załączona tabela.

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
1.	15 NMF PL 15/14	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi Partnerzy: KWP w Krakowie, KWP w Bydgoszczy, KWP w Poznaniu, KWP w Radomiu, CLKP w Warszawie	Wzmocnienie zdolności służb policyjnych w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, poprzez szkolenia z zakresu informatyki śledczej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ 4 spotkania robocze ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ informatyki śledczej ▪ odzyskiwania danych ▪ sztuki inwigilacji z elementami informatyki śledczej ▪ sztuki hackingu ▪ automatyzacji raportowania i analizy danych ▪ video forensics ▪ daktyloskopii ▪ wczytywania danych ze sterowników samochodowych ▪ ujawniania śladów niepowołanego otwierania urządzeń certyfikowanych i nowych modeli pojazdów ➤ zakupienie UFED Touch Ultimare Ruggedized 	Liczba przeprowadzonych szkoleń mających na celu rozwój i doskonalenie systemów współpracy służb policyjnych – wartość docelowa: 11	100%
					Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych w zakresie istotnego dorobku prawnego Schengen i wykorzystania sprzętu związanego z Schengen – wartość docelowa: 90	100%
					Liczba służb uczestniczących w projektach mających na celu poprawę potencjału do zapobiegania, wykrywania i śledzenia przestępczości transgranicznej i zorganizowanej – wartość docelowa: 6	100%
					Liczba zakupionego sprzętu technicznego – wartość docelowa: 1	100%
2.	26 NMF PL 15/14	Komenda Główna Straży Granicznej	Zwiększenie zdolności służb publicznych RP w przeciwdziałaniu nielegalnej migracji	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Konferencja międzynarodowa „Orzecznictwo i wymiana najlepszych praktyk w zakresie powrotów obywateli państw trzecich i obywateli UE” 	Odsetek funkcjonariuszy i pracowników SG, który osiągnął wyższy poziom znajomości języka obcego w stosunku do ogólnego stanu etatowego komórek właściwych w sprawach cudzoziemców – wartość docelowa: 15%	105,26%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
			oraz wzmocnienie współpracy instytucjonalnej w obszarze migracji i azylu, ze szczególnym uwzględnieniem grup szczególnie wrażliwych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ czynności służb migracyjnych realizowane wobec cudzoziemców na podstawie przepisów krajowych ▪ zastosowanie kpa w postępowaniach prowadzonych wobec cudzoziemców ▪ weryfikacja autentyczności dokumentów, którymi posługują się cudzoziemcy ▪ strategie komunikowania się z cudzoziemcami ▪ przepisy prawa unijnego związane z funkcjonowaniem obszaru Schengen oraz wspólnego europejskiego systemu azylowego ▪ kursy j. angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego ➤ warsztaty: <ul style="list-style-type: none"> ▪ identyfikacja osób należących do grup wrażliwych ▪ zarządzanie zespołem w sytuacjach nadzwyczajnych związanych z cudzoziemcami ➤ wizyta studyjna w Norwegii ➤ Wizyta studyjna w Niemczech 	<p>Odsetek personelu UdsC, który osiągnął wyższy poziom znajomości języka obcego w stosunku do ogólnego stanu etatowego komórek właściwych w sprawach cudzoziemców – wartość docelowa: 30%</p> <p>Odsetek funkcjonariuszy i pracowników SG przeszkolonych w kwestiach merytorycznych pozwalających na wdrażanie dorobku Schengen – wartość docelowa: 44%</p> <p>Odsetek personelu UdsC przeszkolonego w kwestiach merytorycznych pozwalających na wdrażanie dorobku Schengen – wartość docelowa: 55%</p> <p>Liczba funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniach językowych – wartość docelowa: 470</p> <p>Liczba osób przeszkolonych w ramach szkoleń i warsztatów – wartość docelowa: 1 703</p> <p>Liczba osób biorących udział w konferencji – wartość docelowa: 62</p> <p>Liczba raportów przygotowanych nt. rozwiązań instytucjonalnych i prawnych oraz systemów i wyposażenia technicznego w innych państwach- wartość docelowa: 2</p>	<p>120,63%</p> <p>104,16%</p> <p>164%</p> <p>106%</p> <p>95,65%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
					Liczba przeprowadzonych wizyt studyjnych – wartość docelowa: 2	100%
					Liczba przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych – wartość docelowa: 1	100%
3.	45 NMF PL 15/14	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi Partnerzy: Straż Graniczna, Europol, Fundacja La Strada, Fundacja Itaka	Wzmocnienie współpracy w obszarze Schengen oraz zwiększenie efektywności działania Policji w zakresie walki z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałaniem handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ cykl szkoleń w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Walidacji metod badawczych, narzędzi statystycznych w laboratorium, sterowania jakością ▪ Zabezpieczenia śladów cyfrowych na miejscu zdarzenia + praca z programami graficznymi w celu procesowego przedstawienia dowodów ▪ Międzynarodowej wymiany informacji kryminalnej ➤ 1 wizyta studyjna w siedzibie Europolu i Ambasadzie RP w Hadze 	Liczba przeprowadzonych bloków szkoleniowych mających na celu rozwój i doskonalenie systemów współpracy służb politycznych – wartość docelowa: 4	100%
					Liczba wizyt studyjnych i warsztatowych – wartość docelowa: 1	100%
					Liczba funkcjonariuszy przeszkolonych funkcjonariuszy – wartość docelowa: 320	99%

Tabela 4. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Obszaru II Programu PL/15 *Rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen*; źródło: opracowanie własne

2.3.3 Wpływ realizowanych projektów na wzmocnienie współpracy między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi

W ramach rezultatu trzeciego zrealizowano 3 projekty, z czego dwa zrealizowane przez Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA, a jeden przez Fundację La Strada.

Celem jednego z projektów MSWiA było utworzenie wojewódzkich struktur współpracy do przeciwdziałania handlowi ludźmi. Powołano 15 zespołów wojewódzkich ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi, które mają przyczynić się do zacieśniania współpracy regionalnej między podmiotami zaangażowanymi w zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi oraz odpowiedzialnymi za udzielanie wsparcia ofiarom. Koordynatorom i członkom zespołów udzielono wsparcia w postaci szkoleń i doradztwa. Opracowano wytyczne dla zespołów regionalnych – przygotowane przez funkcjonariuszy policji – oraz publikację na temat handlu ludźmi, komplety materiałów promocyjnych i ulotki, rozdawane podczas szkoleń, posiedzeń inicjujących i innych spotkań oraz konferencji podsumowującej.

Celem projektu zrealizowanego przez Fundację La Strada było utworzenie branżowej, wysokospecjalistycznej ogólnopolskiej sieci organizacji wspierającej zapobieganie oraz zwalczanie handlu ludźmi. Utworzenie sieci miało poprawić jakość i efektywność pracy wchodzących w jej skład organizacji oraz wzmocnić ich potencjał, tak aby mogły one być partnerami instytucji publicznych i organów ścigania we wspólnych działaniach mających na celu zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi, w tym działaniach w ramach wojewódzkich zespołów, powstałych w ramach projektu realizowanego przez MSWiA. W ramach projektu rekrutowano organizacje do udziału w sieci, a dla ich pracowników przeprowadzono cykl warsztatów, m.in. na temat identyfikacji ofiar handlu ludźmi, pracy z nimi, czy współpracy organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi. Opracowano także procedury, analizy, strategie i specjalistyczne raporty oraz zorganizowano 2 konferencje.

Trzeci projekt miał charakter kampanii informacyjnej. Miał na celu zwiększenie bezpieczeństwa polskich obywateli poprzez zmniejszenie ryzyka stania się ofiarą przestępstwa handlu ludźmi dzięki zwiększeniu świadomości w tym zakresie, szczególnie w kontekście wyjazdów do pracy zagranicę. W ramach projektu przeprowadzono badanie świadomości społecznej dot. zagrożeń związanych z handlem ludźmi oraz zrealizowano kampanię zwiększającą świadomość społeczną na temat handlu ludźmi, na którą złożyły się emisje spotu w mediach, pokazy filmów, 8 wystaw mobilnych w różnych miastach, 3 gościnne wykłady na uniwersytetach, kampania wizualna w środkach komunikacji publicznej, ekspozycja billboardów oraz wydruk komiksów opracowanych przez Radę Europy. Oczywiście w ramach wszystkich projektów uruchomiono również strony internetowe. Ponadto partner projektu, tj. Rada Europy, przeprowadził dwa badania: na temat polskiej legislacji dot. przeciwdziałania handlowi ludźmi oraz drugie, na temat działalności organizacji pozarządowych i biznesu w Polsce.

Biorąc pod uwagę, że celem trzeciego obszaru Programu było wzmocnienie współpracy przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi pomiędzy władzami a zainteresowanymi podmiotami, można stwierdzić, że pierwszy i drugi z omówionych powyżej projektów w pełni przyczyniły się do jego realizacji, ponieważ wszystkie ich działania skupiły się właśnie na tworzeniu i wzmacnianiu takiej współpracy. Przy czym warto zwrócić uwagę na uzupełniający się charakter obu projektów, z których jeden koncentrował się na stworzeniu struktury jednostek instytucji publicznych, tj. 15 zespołów wojewódzkich, działających przy Urzędach Wojewódzkich, natomiast Fundacja La Strada utworzyła krajową sieć organizacji pozarządowych, które w ramach swoich działań wchodziły w skład tychże zespołów. Jeżeli chodzi o trzeci projekt – w ramach którego przeprowadzono kampanię społeczną – to nie był on bezpośrednio związany ze współpracą instytucji zajmujących się handlem ludźmi, ale bezpośrednie działania prewencyjne kierowane do potencjalnych ofiar handlu ludźmi miały na celu zmniejszenie ryzyka stania się ofiarą handlu ludźmi. Ostatecznym celem utworzenia sieci powstałych w ramach pozostałych projektów rezultatu trzeciego również było zwiększenie bezpieczeństwa polskich obywateli poprzez zmniejszenie ryzyka stania się ofiarą przestępstwa handlu ludźmi dzięki działaniom, które te sieci będą podejmowały. Zatem można powiedzieć, że projekt, w ramach którego przeprowadzono kampanię społeczną był w jakiś sposób komplementarny w stosunku pozostałych dwóch projektów trzeciego rezultatu i z tego względu został do tego rezultatu przyporządkowany.

W omawianych projektach przyjęto takie wskaźniki jak liczba uczestników szkoleń, warsztatów, konferencji, liczba zorganizowanych warsztatów, konferencji, wykładów, liczba wydrukowanych publikacji, liczba raportów z badań, a także zwiększenie świadomości dotyczącej zagrożeń związanych z handlem ludźmi. Prawie wszystkie wskaźniki założone w omawianych projektach zostały zrealizowane w 100% lub nawet więcej. Wskaźniki, które przekroczyły 100% to liczba przeszkolonych osób – w przypadku dwóch projektów oraz, w jednym projekcie, liczba osób uczestniczących w spotkaniu inauguracyjnym. Przyczyną przekroczenia wskaźników było tematyką projektów. Jedyny wskaźnik, który nie został w pełni osiągnięty, to, w projekcie La Strady, liczba organizacji skupionych w sieci. Jednakże przyczyną nie był brak zainteresowania, bo były chętne organizacje, lecz wysokie wymagania rekrutacyjne. Realizator projektu wolał przyjąć do sieci mniej organizacji, ale takich, które w pełni spełniały jego oczekiwania.

Podsumowując, porównując treść III rezultatu Programu z celami zrealizowanych projektów, z przeprowadzonymi działaniami oraz stopniem realizacji wskaźników, można ocenić, że rezultat ten został osiągnięty.

Szczegółowe informacje na temat zrealizowanych projektów zawiera załączona tabela.

I.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
1.	20 NMF PL 15/14	Fundacja La Strada	Utworzenie branżowej, wysokospecjalistycznej ogólnopolskiej sieci organizacji wspierającej zapobieganie oraz zwalczanie handlu ludźmi w celu poprawy jakości i efektywności pracy wchodzących w jej skład organizacji, profesjonalizacji ich działań oraz wzmocnienia potencjału, tak by w efekcie mogły one być partnerami instytucji publicznych i organów ścigania we wspólnych działaniach mających na celu zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 konferencje ➤ 7 zjazdów członków Sieci ➤ Warsztaty w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identyfikacji ofiar handlu ludźmi ▪ Pracy z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie ▪ Pracy z dzieckiem świadkiem przestępstwa ▪ Współpracy organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi ➤ Opracowanie 7 case studies, reguł bezpieczeństwa w pracy z klientem, opinii prawnych, standardów współpracy z organami ścigania, raportu nt. handlu ludźmi w Polsce ➤ Spot promocyjno-społeczny 	Liczba organizacji skupionych w sieci – wartość docelowa: 28	64%
					Liczba przeszkolonych osób – wartość docelowa: 350 osób	141%
					Liczba opracowanych procedur, analiz i specjalistycznych raportów – wartość docelowa: 8	100%
					Liczba opracowanych strategii – wartość docelowa: 1	100%
					Liczba zorganizowanych warsztatów dla organizacji członkowskich – wartość docelowa: 7	100%
2.	decyzja 1/NMF/20 14	Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA	Zwiększenie bezpieczeństwa obywateli Polski w zakresie zagrożenia przestępstwem handlu ludźmi poprzez	<ul style="list-style-type: none"> ➤ badanie świadomości społecznej dot. zagrożeń związanych z handlem ludźmi ➤ kampania społeczna zwiększająca świadomość na temat handlu ludźmi, na którą złożyły się: 	Zwiększenie świadomości dotyczących zagrożeń związanych z handlem ludźmi – wartość docelowa: 0,4 grupy docelowej, tj. ogółu populacji Polski	100%
					Liczba raportów z badań – wartość docelowa: 2	100%

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
			zmniejszenie ryzyka znalezienia się przez nich w sytuacji wykorzystania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ emisja w mediach spotu dot. handlu ludźmi ▪ pokazy filmów dot. handlu ludźmi ▪ 8 wystaw mobilnych w różnych miastach ▪ wydruk komiksów opracowanych przez Radę Europy pt. „Nie jesteś sam” ▪ 3 gościnne wykłady na polskich uniwersytetach ▪ druk i ekspozycję billboardów ▪ kampania wizualna w środkach komunikacji publicznej ▪ aktualizacja strony internetowej Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego 	<p>Liczba kampanii – wartość docelowa: 1</p> <p>Liczba wystaw – wartość docelowa: 8</p> <p>Liczba spotów – wartość docelowa: 1</p> <p>Pokazy filmów dotyczących handlu ludźmi – wartość docelowa: 10</p> <p>Liczba wydrukowanych kopii komiksów – wartość docelowa: 100 000 egz.</p> <p>Liczba zaktualizowanych stron – wartość docelowa: 1</p> <p>Liczba uczestników studium badawczego i seminarium – wartość docelowa: 50</p> <p>Liczba wykładów – wartość docelowa: 3</p>	<p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>110%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>
3.	decyzja 2/NMF/2014	Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA	Utworzenie wojewódzkich struktur współpracy do przeciwdziałania handlowi ludźmi, w oparciu o doświadczenia płynące z utworzenia w 2010 r. pierwszego zespołu regionalnego - mazowieckiego Zespołu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powołanie 15 zespołów wojewódzkich ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi ➤ Przygotowanie 940 kompletów materiałów promocyjnych, przekazywanych podczas szkoleń dla przedstawicieli zespołów oraz podczas posiedzeń inicjujących ➤ Wydrukowanie ulotek w języku 	<p>Doradztwo na rzecz koordynatorów zespołów regionalnych w zakresie ich tworzenia – wartość docelowa: 15 osób</p> <p>Liczba utworzonych nowych zespołów regionalnych ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi – wartość docelowa: 15</p> <p>Przeszkolenie koordynatorów zespołów regionalnych – wartość docelowa: 15 osób</p>	<p>100%</p> <p>100%</p> <p>100%</p>

l.p.	Nr projektu	Beneficjent/ Partnerzy	Główny cel projektu	Zrealizowane działania	Wskaźniki	Stopień realizacji wskaźników
			ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. Projekt miał przyczynić się do zacieśniania współpracy regionalnej między podmiotami zaangażowanymi w zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi oraz odpowiedzialnymi za udzielanie wsparcia ofiarom	polskim, rozdawanych podczas szkoleń dla członków zespołów, podczas posiedzeń inicjujących oraz innych spotkań ➤ szkolenia dla koordynatorów zespołów wojewódzkich ➤ Opracowanie 15 analiz, które zostały wykorzystane przy przygotowaniu opracowań regionalnych ➤ Konferencja podsumowująca	Przeszkolenie zainteresowanych stron – wartość docelowa: 285 osób	106,67%
					Zainteresowane strony uczestniczące w spotkaniu inauguracyjnym – wartość docelowa: 266 osób	113,53%
					Publikacja na temat handlu ludźmi w Polsce – wartość docelowa: 1 000 egz.	100%
					Wytyczne dla zespołów regionalnych – wartość docelowa: 750 egz.	100%
					Liczba uczestników konferencji podsumowującej – wartość docelowa: 140 osób	100%
					Liczba uczestników dwóch wydarzeń promocyjnych – wartość docelowa: 70 osób	100%
					Liczba utworzonych stron internetowych projektu – wartość docelowa: 1	100%

Tabela 5. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Obszaru III Programu PL/15 *Wzmocniona współpraca między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi*; źródło: opracowanie własne

2.3.4 Czynniki sprzyjające i utrudniające realizację projektów

W odpowiedzi na pytanie, co ułatwiało realizację projektów – a więc jednocześnie sprzyjało osiągnięciu założonych rezultatów - zarówno w trakcie wywiadów indywidualnych, jak i badania ankietowego, wymieniano następujące czynniki:

- profesjonalna współpraca z COPE (m. in. bieżący kontakt odpowiedni do potrzeb, terminowe udzielanie odpowiedzi, sprawne i szybkie rozwiązywanie problemów, wsparcie przy wprowadzaniu zmian w projekcie, otwarcie na współpracę),
- atrakcyjna, aktualna, dostosowana do potrzeb tematyka szkoleń (i samego Programu), skutkująca dużym zainteresowaniem (brak problemów z rekrutacją uczestników),
- umieszczenie kosztów zarządzania personelem wśród kosztów bezpośrednich,
- stosunkowa elastyczność procedur, stosunkowo duże pole wolności dla beneficjenta (np. przy wyborze metod promocji projektu).

Natomiast na pytanie, co sprawiło największą trudność przy realizacji projektów – jednocześnie zagrażając realizacji założonych rezultatów - beneficjenci wymieniali następujące czynniki:

- utrudniony kontakt lub brak kontaktu z Operatorem Programu (niewystarczająca dostępność opiekuna projektu)
- nieterminowe przelewanie transz,
- pozyskanie wysoko wykwalifikowanej kadry wykładowców,
- zbyt krótki termin realizacji projektu (ze względu na krótki okres realizacji Programu) skutkujący koniecznością skumulowania dużej liczby szkoleń w krótkim czasie,
- dostosowanie terminów szkoleń do potrzeb uczestników i wykładowców,
- małe zainteresowanie współpracą potencjalnych partnerów norweskich (w jednym z projektów wystąpiła nawet konieczność odwołania zaplanowanych wizyt studyjnych ze względu na brak zainteresowania strony norweskiej),
- procedury zamówień publicznych, w tym czas, jakie zajmuje wyłonienie wykonawców.

2.3.5 Trwałość efektów projektów

Jeśli chodzi o trwałość efektów projektów, to w przypadku projektów szkoleniowych – które w Programie PL/15 zdecydowanie przeważały – jest to trudne do oceny. Długoterminowym efektem takich projektów jest zwykle wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej, czy w tym przypadku, na służbie, co sprzyja się również ich utrwalaniu. Z drugiej strony na pewno będzie potrzeba aktualizacji szybko zmieniającej się wiedzy specjalistycznej, a zatem organizacji kolejnych szkoleń. Jako efekty, które na pewno przetrwają na dłużej – jednocześnie stanowiące wartości dodane do projektów – beneficjenci wymieniali nawiązane

kontakty oraz opracowane materiały szkoleniowe, publikacje, filmy (które mogą być wykorzystywane również przy okazji innych działań, pozaprojektowych). Projekty, co do których wydaje się, że ich efekty na pewno będą miały długoterminowe działania są oba projekty utworzenia sieci – z jednej strony projekt La Strady, a z drugiej utworzenie zespołów wojewódzkich. Nawet gdyby takie zespoły miały w przyszłości zostać poddane restrukturyzacji, to nawiązane kontakty pozostaną.

2.4 Wpływ realizowanych projektów na wzmocnienie współpracy/stosunków dwustronnych pomiędzy Polską a Norwegią

W drugiej edycji funduszy norweskich i EOG strona darczyńców położyła duży nacisk na wzmocnienie współpracy dwustronnej pomiędzy państwami-darczyńcami i państwami-beneficjentami. Z ogólnej alokacji dla Polski wyodrębniono środki o wartości 0,5% oraz dodatkowo 1,5% z każdego programu na tzw. działania dwustronne. W wyniku tego powstały: Fundusz Współpracy Dwustronnej na poziomie krajowym oraz Fundusze Współpracy Dwustronnej na poziomie poszczególnych programów. Instrumenty te mają na celu usprawnienie tworzenia sieci, wymianę, dzielenie się i przekazywanie wiedzy, technologii, doświadczeń i dobrych praktyk między podmiotami publicznymi w państwach-darczyńcach i państwach-beneficjentach. Fundusz Współpracy Dwustronnej na poziomie programu ma ułatwiać m.in. poszukiwanie partnerów z państw-darczyńców przed lub w trakcie przygotowywania wniosku aplikacyjnego, rozwój takich partnerstw, tworzenie sieci współpracy, wymiany, dzielenia się i przekazywania wiedzy, technologii, doświadczeń oraz najlepszych praktyk pomiędzy beneficjentami oraz podmiotami państw-darczyńców.

W ramach Programu PL/15 z Funduszu Współpracy Dwustronnej finansowany był jeden projekt, tj. *Polski Doradca Policyjny – oddelegowanie* realizowany przez Komendę Główną Policji.

Celem projektu było zacieśnienie współpracy pomiędzy polską Policją a norweskimi służbami egzekwowania prawa poprzez oddelegowanie oficera Komendy Głównej Policji na okres 16 miesięcy do służby w polskiej placówce dyplomatycznej w Oslo. Miało to przyczynić się do efektywniejszej realizacji zadań policji, a w szczególności:

- wymiany opinii
- oraz zapewnienia doradztwa dla szczebla zarządzającego jednostek organizacyjnych instytucji przyjmującej dotyczącego specyfiki traktowania obywateli polskich przebywających w Norwegii w sprawach obejmujących głównie walkę z przestępczością zorganizowaną, handlem ludźmi oraz poszukiwaniem i identyfikacją osób.

Dodatkowym celem projektu była identyfikacja i wsparcie w zwalczaniu zagrożeń stwarzanych przez polskich obywateli stanowiących przedmiot zainteresowania norweskiej policji.

W projekcie wzięli udział przedstawiciele norweskich organów ścigania, głównie norweska Policja. Delegowany przez KGP doradca współpracował z przedstawicielami norweskich

organów ścigania przy wykonywaniu zadań policyjnych, w szczególności poprzez doradzanie w zakresie sposobu postępowania z osobami narodowości polskiej przebywającymi na terenie Norwegii, w sprawach związanych przede wszystkim ze zwalczaniem poważnej przestępczości zorganizowanej, handlu ludźmi oraz z poszukiwaniem i identyfikacją osób. Współpraca polegała na udziale we wspólnych spotkaniach roboczych, w codziennej realizacji zadań i wymianie informacji.

Kwota dofinansowania udostępniona przez NMSZ wyniosła 473 620 zł (równowartość 111 892,99 EUR zgodnie z kursem EBC dla sierpnia 2015 r.), natomiast całkowity koszt realizacji projektu wynosił 557 200,00 zł.

Ponadto w projekcie 31/NMF *Szkolenie służb państwowych na rzecz ochrony dorobku Schengen w zakresie weryfikacji zabezpieczeń dokumentów tożsamości, podróży, kart pobytu oraz dokumentów w obrocie gospodarczym UE, z użyciem nowych technologii* z FWD finansowana była część działań, a mianowicie przeznaczona kwotę 8 297,19 zł na pokrycie części kosztów konferencji inauguracyjnej, konsultację materiałów dydaktycznych oraz wynagrodzenie wykładowcy - eksperta z Norwegii. Pierwotnie planowano z FWD współfinansować także część działań w projekcie 6/NMF *Zwiększenie bezpieczeństwa i zdolności operacyjnych Służby Celnej w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowanymi grupami przestępczymi*. Miało to być 40 000,00 zł przeznaczone na koszty dwóch wizyt studyjnych – jednej w Norwegii, a drugiej w Polsce – oraz tłumaczenia. Jednakże ostatecznie kwota ta nie została wydatkowana, ponieważ wizyty studyjne nie odbyły się z powodu braku zainteresowania strony norweskiej.

Jak wspomniano we wstępnej części niniejszego raportu, w okresie, w którym prowadzono badanie ewaluacyjne, rozpoczęto realizację dodatkowego – dwudziestego siódmego w ramach Programu PL/15 – projektu, a planowano realizację jeszcze dwóch kolejnych. Wszystkie trzy dodatkowe projekty będą finansowane z Funduszu Współpracy Dwustronnej na poziomie programu PL/15. Chociaż, ze względu na termin realizacji, badanie ewaluacyjne nie objęło swym przedmiotem tych trzech projektów, to warto je krótko omówić.

- projekt 1/FWD/2017: Evaluation and improvement of system for effective identification and support of child victims of trafficking in human beings (THB)

Beneficjent: Wydział ds. Europejskiej Sieci Migracyjnej i Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA

Partnerzy: Rada Europy

Budżet projektu: 30 000,00 zł, w tym środki NMF: 25 000,00 zł

Działania:

- wizyta studyjna
- badanie dobrych praktyk oraz wyzwań systemu identyfikacji małoletnich ofiar handlu ludźmi w Polsce wraz z raportem

- projekt 2/FWD/2017: Developing national CBRN response strategies

Beneficjent: Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Partnerzy: Norweski Dyrektoriat Ochrony Ludności

Budżet projektu: 387 000,00 zł, w tym środki NMF: 328 950,00 zł

Działania:

- 4 wizyty studyjne
- ćwiczenia terenowe
- pokaz filmu – spotkanie informacyjno-promocyjne
- projekt 3/FWD/2017: Raising the awareness of Polish people who may be at risk of being trafficked while going abroad

Beneficjent: Wydział ds. Europejskiej Sieci Migracyjnej i Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA

Partnerzy: Koordineringsenheten for ofre for menneskenadel (KOM) – Coordinating Unit for victims of trafficking in human beings

Budżet projektu: 56 000,00 zł, w tym środki NMF: 47 600,00 zł

Działania:

- wizyta studyjna
- publikacja na temat handlu ludźmi w Polsce i Polaków wyjeżdżających za granicę

2.5 Podsumowanie wyników badania

Realizatorzy badania nie napotkali na żadne większe trudności. Respondenci chętnie umawiali się na wywiady i uczestniczyli w nich z dużym zaangażowaniem, a jedynym problemem, jaki się w tym zakresie pojawił, była ich ograniczona dyspozycyjność, związana z realizacją znacznej części badania w okresie urlopowym, w związku z czym część wywiadów przełożono na późniejszy termin.

Podsumowując wyniki badania, należy stwierdzić, że w trakcie realizacji Programu u jego Operatora nastąpiły bardzo znaczące zmiany, zarówno strukturalne, jak i kadrowe. M. in. – w kwietniu 2016 r. – utworzono Departament Polityki Granicznej i Funduszy Międzynarodowych. Zmieniono również sposób realizacji zadań – do 2016 r. obsługa projektów realizowanych w ramach Programu PL/15 stanowiła dla pracowników Departamentu jedno z wykonywanych zadań, a obecnie jest to zadanie przypisane do dedykowanego mu wydziału. Opracowano w tym zakresie regulamin i opis stanowisk pracy. Część pracowników zajmuje się wyłącznie obsługą funduszy norweskich. Obecny system zarządzania Programem wydaje się spełniać swoje cele, ponieważ użytkownicy

(tj. przedstawiciele Operatora) nie zgłosili do niego żadnych krytycznych uwag. Również dokumenty regulujące kwestie podziału kompetencji między Operatorem a IW można ocenić pozytywnie, uznając je za kompletne, przejrzyste i użyteczne. Nie pojawiły się żadne krytyczne uwagi ze strony respondentów wywiadów ani informacje z innych źródeł, które by świadczyły o potrzebie wprowadzenia zmian w tym zakresie.

Podstawowy dokument regulujący prawa i obowiązki beneficjenta to umowa o dofinansowanie. Umowy zawierają zarówno pewne punkty stałe, jednakowe dla każdego beneficjenta, jak i zapisy indywidualne. W każdej umowie znalazły się takie kwestie jak cel projektu, jego budżet i harmonogram realizacji. Respondenci reprezentujący instytucje wdrażające Program pozytywnie wypowiadali się o dokumentach obowiązujących przy jego wdrażaniu. Ich zdaniem o kompletności dokumentów świadczy fakt, że nie pojawiła się potrzeba uregulowania w umowach jakichś dodatkowych obszarów, czy kwestii, które się tam nie znalazły. Ani respondenci reprezentujący MSWiA ani COPE nie przypominają sobie również, aby beneficjenci zgłaszali uwagi co do braku kompletności dokumentów. Określają oni umowę jako wystarczający dokument regulujący prawa i obowiązki beneficjenta. Natomiast w zakresie rozliczania realizacji projektów, wystarczające są, ich zdaniem, obowiązujące wzory okresowych i końcowych raportów finansowych. Określają je również jako „*proste, niestwarzające większych problemów*”.

W opinii respondentów – zarówno tych instytucjonalnych, jak i przedstawicieli beneficjentów - za uznaniem systemu za przejrzysty przemawia natomiast brak nadmiernych regulacji, stosunkowo niska ilość wytycznych, w porównaniu z innymi funduszami europejskimi. Czyni to system prostszym, bardziej przejrzystym, co beneficjenci uznają za korzystne, ułatwiające im działanie, dające większą dowolność.

Także do dokumentacji projektowej nie zgłoszono żadnych propozycji zmian. Wzory umów z beneficjentami i sprawozdań okresowych i końcowych zostały ocenione jako przejrzyste i wyczerpujące. Podobnie jak procedury oceny i naboru wniosków.

Negatywnie oceniono natomiast opóźnienie w rozpoczęciu realizacji Programu, wynikające z przedłużających się negocjacji z darczyńcami, co skutkowało ogłoszeniem naborów dopiero w latach 2013 i 2014. Części beneficjentów uniemożliwiło to przeprowadzenie dodatkowych działań za powstałe w projektach oszczędności.

Inne problemy, jakie napotkali beneficjenci, to nieterminowe przelewanie transz, okresowy utrudniony kontakt lub brak kontaktu z Operatorem Programu spowodowany zachodzącymi u niego zmianami kadrowymi oraz małe zainteresowanie współpracą potencjalnych partnerów norweskich. Nie tyle problemy, co wyzwania stanowiły natomiast takie kwestie jak pozyskanie wysoko wykwalifikowanej kadry wykładowców czy dostosowanie terminów szkoleń do potrzeb uczestników i wykładowców. Wśród czynników sprzyjających realizacji projektów, beneficjenci wymieniali za to: profesjonalną współpracę z COPE, umieszczenie kosztów zarządzania personelem wśród kosztów bezpośrednich oraz elastyczność procedur.

Jako efekty, które na pewno przetrwają na dłużej – jednocześnie stanowiące wartości dodane projektów – beneficjenci wymieniali nawiązane kontakty oraz opracowane materiały szkoleniowe, publikacje, filmy. Projektami, co do których wydaje się, że ich efekty na pewno będą miały długoterminowe działanie są oba projekty utworzenia sieci – z jednej strony projekt La Strady, a z drugiej utworzenie zespołów wojewódzkich.

Cele wszystkich projektów pokrywały się z celami obszarów Programu, w ramach których je wdrażano, a rodzaj przeprowadzonych działań oraz dobór i stopień realizacji założonych wskaźników świadczą, że rezultaty Programu zostały osiągnięte.

3. STUDIA PRZYPADKÓW

3.1 Projekt *Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej*

Beneficjent: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury ¹⁷
Okres realizacji projektu: 1 kwietnia 2015 – 30 kwietnia 2016
Budżet projektu: 2 730 000,00 zł, w tym środki NMF: 2 320 500,00 zł
Obszar: Obszar I - Zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury jest centralną instytucją odpowiedzialną za szkolenie wstępne oraz ustawiczne kadr sądownictwa i prokuratury w Polsce. Do jej podstawowych zadań należą:

- prowadzenie aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej (w tym również opracowywanie programów aplikacji oraz organizowanie egzaminów sędziowskiego, prokuratorskiego i referendarskiego);
- szkolenie i doskonalenie zawodowe sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, asystentów prokuratorów, kuratorów zawodowych oraz urzędników sądów i prokuratury (w tym opracowywanie programów szkoleń, organizacja szkoleń, a także koordynowanie działalności szkoleniowej sądów i prokuratury);
- organizowanie konferencji, sympozjów i seminariów;
- prowadzenie analiz i badań służących ustaleniu potrzeb szkoleniowych sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów, asesorów prokuratury, referendarzy sądowych,

¹⁷ Źródło informacji, na podstawie których opracowano studium przypadku:

- Raport z realizacji projektu „Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej”; KSSIP, 23 maja 2016 r.,
- umowa nr 1/NMF/2015 w sprawie projektu nr 1/NMF PL 15/2014 „Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej” z dnia 19 marca 2015 r.,
- raporty okresowe i raport końcowy z wdrażania projektu,
- ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r.o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury; Dz.U. 2009 nr 26 poz. 157 z późn. zm.,
- rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (poz. 1209),
- Statut Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury),
- <https://www.kssip.gov.pl> – stan na dzień 24 października 2017 r.,
- 2 indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami beneficjenta.

asystentów sędziów, asystentów prokuratorów, kuratorów zawodowych oraz urzędników sądów i prokuratury;

- prowadzenie współpracy międzynarodowej oraz współdziałanie z podstawowymi jednostkami organizacyjnymi szkół wyższych, prowadzącymi kształcenie na kierunku prawo, jednostkami badawczo-rozwojowymi oraz placówkami naukowymi Polskiej Akademii Nauk;
- prowadzenie działalności wydawniczej związanej z realizacją zadań, o których mowa powyżej.

Głównym **celem projektu** było zwiększenie zdolności prokuratury i kadry sędziowskiej w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych.

Przebieg realizacji projektu:

Jednym z dwóch podstawowych zadań KSSiP – obok prowadzenia aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej – jest organizowanie szkoleń dla kadr sądów powszechnych i prokuratury. Jego realizację szkoła finansuje również poprzez stałe pozyskiwanie i wykorzystanie funduszy pomocowych, jako uzupełnienie dotacji podmiotowych z Ministerstwa Sprawiedliwości (na przykład w momencie prowadzenia niniejszego badania KSSiP realizowała cztery projekty z POWER). Genezę projektu „Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej” stanowiły wyniki badania potrzeb szkoleniowych grup docelowych, wskazujące na istnienie potrzeby uzupełnienia wiedzy w tym zakresie.

Realizacja projektu rozpoczęła się od zorganizowania, w dniach 27-28 czerwca 2015 r. w Warszawie, **warsztatów eksperckich**. Były one adresowane do ekspertów wyłonionych w celu przeprowadzenia zaplanowanych w projekcie szkoleń oraz przygotowania kompendiów wiedzy. W trakcie warsztatów zapoznano ich uczestników z założeniami projektu, ustalono szczegóły dotyczące organizacji cyklu szkoleń (w tym terminy i programy szkoleń wraz z tematyką szczegółową poszczególnych zajęć) oraz zasad współpracy. Warsztaty eksperckie przyczyniły się również do opracowania koncepcji konferencji otwarcia projektu.

W dniach 17-18 września 2015 r. w Warszawie odbyła się **konferencja otwierająca** projekt. W jej trakcie miało miejsce szesnaście prelekcji w ramach czterech paneli, nawiązujących do tematyki planowanych szkoleń. W wydarzeniu udział wzięło 119 osób, wśród których znaleźli się przedstawiciele m.in. Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Prokuratury Generalnej, Sądów Apelacyjnych, Prokuratur Apelacyjnych oraz Straży Granicznej i Komendy Głównej Policji.

Zasadniczą częścią projektu było **46 szesnastogodzinnych szkoleń w zakresie 5 bloków tematycznych:**

- I Moduł - Przesłępczość transgraniczna narkotykowa - 10 edycji
- II Moduł - Zwalczenie i zapobieganie nielegalnej migracji - 6 edycji
- III Moduł - Handel ludźmi - 10 edycji
- IV Moduł - Zorganizowana przestępczość transgraniczna - 10 edycji
- V Moduł - Transgraniczna przestępczość związana z obrotem gospodarczym - 10 edycji

Szkolenia odbyły się w okresie od września 2015 r. do lutego 2016 r. w sześciu miastach: Warszawie, Lublinie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu i Gdańsku. Ich uczestnikami byli sędziowie, prokuratorzy, asesory prokuratury, referendarze sądowi, asystenci sędziów i asystenci prokuratorów. Projekt zakładał przeszkolenie 2 300 osób, jednak wskaźnik ten zrealizowano na poziomie 102,5%, co oznacza, że w szkoleniach uczestniczyło 2 357 osób.

Po zrealizowaniu wszystkich szkoleń, zorganizowano **warsztaty** podsumowujące projekt, z udziałem ekspertów, którzy je prowadzili i opracowywali kompendia wiedzy. Odbyły się one w dniach 18-19 marca 2016 r., a przedstawiono na nich raport z przeprowadzonych działań, zawierający analizę poszczególnych szkoleń z podziałem na bloki tematyczne, opartą na wynikach ankiet ewaluacyjnych wypełnionych przez uczestników szkoleń. Warsztaty eksperckie przyczyniły się również do opracowania zagadnień i tematyki szczegółowej konferencji zamknięcia projektu.

W dniach 25-26 kwietnia 2016 r. w Warszawie odbyła się **konferencja zamykająca** projekt, w ramach której miało miejsce dwanaście prelekcji w ramach czterech paneli dyskusyjnych, nawiązujących do tematyki zrealizowanych w projekcie szkoleń. W wydarzeniu udział wzięło 112 osób, wśród których znaleźli się przedstawiciele m.in. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Sprawiedliwości, sądów apelacyjnych i okręgowych, prokuratur regionalnych i okręgowych, Straży Granicznej, Komendy Głównej Policji, Centralnego Zarządu Służby Więziennej a także środowiska akademickiego.

Ponadto, w ramach projektu **opracowano i wydano 5 rodzajów kompendiów wiedzy** w zakresie poszczególnych modułów szkoleniowych (łącznie nakład 3 000 sztuk), które przekazano uczestnikom szkoleń oraz konferencji zamknięcia.

Stoień realizacji wskaźników:

W ramach projektu Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury zobligowana była do osiągnięcia następujących wskaźników:

- Zorganizowanie dwóch edycji warsztatów eksperckich;
- Zorganizowanie dwóch konferencji;
- Przeszkolenie 2 300 sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, prokuratorów, asesorów oraz asystentów prokuratorów z terenu całej Polski;

- Wzrost świadomości wśród prokuratorów, sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów i prokuratorów w zakresie zwalczania przestępczości transgranicznej zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych na poziomie 70% grupy docelowej (tj. u 1610 osób);
- Opracowanie i wydrukowanie kompendiów wiedzy w zakresie 5 modułów szkoleniowych.

Zrealizowano wszystkie wskaźniki, przy czym wskaźnik dotyczący liczby przeprowadzonych szkoleń został osiągnięty w 102,5%, a wskaźnik dotyczący wzrostu świadomości ich uczestników w zakresie problematyki przestępczości transgranicznej i zorganizowanej – w 123,43% (tj. 85,46% zamiast założonych 70,00%). Poziom wzrostu świadomości uczestników szkoleń mierzony był za pomocą narzędzia w postaci ankiety ewaluacyjnej.

Czynniki sprzyjające i utrudniające realizację projektu:

Jako czynnik ułatwiający realizację projektu, respondentki podały duże zainteresowanie szkoleniami, wynikające z atrakcyjnej, aktualnej tematyki:

„Co roku badamy potrzeby szkoleniowe sędziów i prokuratorów, no i wynikało, że jest duże zainteresowanie tego typu szkoleniami, a zważywszy później na wydarzenia, takie ogólnoswiatowe i polityczne, akurat migracja, terroryzm (...) każdy nam mówił, że te szkolenia są bardzo na czasie. (...) w ostatnim miesiącu szkolenia, mieliśmy ponad 200 osób na liście rezerwowej.”

Pytane o ułatwienia przy realizacji projektu, respondentki wskazały również – w odróżnieniu do zasad programu POWER – umieszczenie kosztów zarządzania personelem wśród kosztów bezpośrednich. Takie rozwiązanie stanowiło istotną pomoc wobec konieczności maksymalnej intensyfikacji działań w projekcie, o której mówimy poniżej.

Natomiast podstawowym czynnikiem generującym trudności był okres realizacji projektu – pierwotnie zaplanowany na prawie 2 lata, a skrócony do roku, czego przyczyną były wątpliwości kompetencyjne co do tego, które z dwóch ministerstw – MS czy MSW – powinno zabezpieczyć szkole, będącej jednostką sektora finansów publicznych, wkład własny w wysokości 15% wartości projektu. Wystąpiło prawie roczne opóźnienie w podpisaniu umowy z MSW, co pociągnęło za sobą zmianę PWD. Z samym otrzymaniem zgody na zmiany w harmonogramie nie było problemu – przy tej okazji respondentki chwaliły współpracę z Operatorem Programu – ale konsekwencją stanowiła konieczność przeprowadzenia wszystkich zaplanowanych działań w czasie prawie o połowę krótszym. I tak okres realizacji szkoleń, pierwotnie zaplanowany na rok, skrócono do pięciu miesięcy:

„To było bardzo intensywne, bo to było 46 szkoleń przez pięć miesięcy w okresie zimowym, dzień w dzień ktoś gdzieś jechał obsługiwać te szkolenia, bo u nas jest taka praktyka, że ktoś jedzie zawsze na to szkolenie.”

Właśnie tę, narzuconą koniecznością, intensywność działań, respondentki wspominają jako największe utrudnienie w realizacji projektu. Pociągnęła ona za sobą m.in. zmianę harmonogramu szkoleń - rozpoczęcie szkoleń od września okazało się niefortunne, ponieważ prowadzenie rekrutacji w okresie urlopowym znacznie ograniczyło możliwość dotarcia z informacją do ich potencjalnych uczestników w odpowiednim terminie, który, szczególnie w przypadku sędziów, jest długi:

„co najmniej trzy miesiące (...) Jeżeli nie damy trzech miesięcy, to przeważnie sędziowie nie mają szans, żeby wokandy odwołać i udać się na szkolenie. (...) prokuratorzy są bardziej elastyczni, bo może mieć sprawę w sądzie, ale może ktoś za niego pójść, natomiast sędzia ma wokandy ustalone z dużym wyprzedzeniem i jeżeli ma wokandę, jego nikt nie zastąpi, nie może przyjechać.”

W konsekwencji na szkoleniach w pierwszych miesiącach nie udało się osiągnąć założonej liczebności grup, co pociągnęło za sobą konieczność zwiększenia jej - aby zrealizować wskaźnik liczby przeszkolonych osób - w przypadku szkoleń w terminach późniejszych. Kolejną trudność wobec skróconego okresu realizacji projektu stanowiło, bardzo czasochłonne, wyłonienie dostawców usług hotelowych i gastronomicznych.

Podsumowanie:

Mocną stroną projektu była atrakcyjna, aktualna tematyka szkoleń. Według respondentek, uczestnicy szkoleń chwalili również wybór wykładowców, którymi byli praktycy: sędziowie i prokuratorzy stosujący dane przepisy, policjanci na co dzień zajmujący się tematyką handlu ludźmi, przedstawiciele Fundacji La Strada, pracownicy urzędów skarbowych itp. W tej sytuacji szczególną wartość stanowiły nawiązane kontakty:

„Nawiązali na pewno nowe kontakty (...) niektórzy z wykładowców to byli chociażby przedstawiciele instytutu z Krakowa, którzy nie mieli problemu z tym, żeby zostawiać kontakt do siebie, a to się często zdarza, że potem czy występują jako biegli czy też mogą służyć swoją radą. Ja osobiście nieraz widziałam, jak się wymieniali kontaktami, w razie gdyby mieli sprawę z zakresu takiej a takiej tematyki. (...) i pytali się wykładowców, czy mogą w jakiejś problematycznej kwestii zadzwonić. Albo po zajęciach podchodzili, opowiadali o danej sprawie i pytali się, co można zrobić.”

Jako wartości dodane projektu – korzyści dla realizującej je instytucji, respondentki wskazały rozpowszechnienie wiedzy o KSSiP („trochę słyhać o nas w Polsce w związku z tym projektem”) oraz pozyskanie nowych doświadczeń, przydatnych w realizacji kolejnych projektów, w tym możliwość dalszego wykorzystania powstałych programów szkoleń i kompendiów wiedzy – tym bardziej, że ich tematyka pozostaje nadal aktualna i wzbudza zainteresowanie. Materiały szkoleniowe – obok wiedzy uczestników – zostały również wskazane jako przykłady trwałości rezultatów projektu.

Według informacji podanych przez respondentki, projekt „Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości

transgranicznej i zorganizowanej” jest w KSSiP uważany za wzorcowy, stanowiący dobrą praktykę i pozytywne doświadczenie na przyszłość.

3.2 Projekt Zwiększenie bezpieczeństwa i zdolności operacyjnych Służby Celnej w walce z przestępczością transgraniczną i zorganizowanymi grupami przestępczymi

Beneficjent: Departament Służby Celnej Ministerstwa Finansów
Okres realizacji projektu: 25 czerwca 2014 – 31 marca 2016
Budżet projektu: 2 451 000,00 zł, w tym środki NMF: 2 083 350,00 zł
Obszar: Obszar I - Zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych

Ministerstwo Finansów

Celem projektu było zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych poprzez doskonalenie umiejętności zawodowych oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych.

Zrealizowane działania:

Szkolenia dla funkcjonariuszy celnych w zakresie:

- jazdy techniką specjalną,
- udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- zwiększania umiejętności posługiwania się wybranym językiem obcym, ze szczególnym naciskiem na słownictwo specjalistyczne i środowiskowe.

3.3 Projekt *Sieć organizacji przeciwko handlowi ludźmi*

Beneficjent: Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”
Okres realizacji projektu: 1 lipca 2014 – 30 kwietnia 2016
Budżet projektu: 1 179 750,00 zł, w tym środki NMF: 1 002 788,00 zł
Obszar: Obszar III - Wzmocniona współpraca między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi

Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”

Celem projektu było utworzenie specjalistycznej sieci organizacji przeciwdziałających handlowi ludźmi, w celu poprawy jakości i efektywności ich pracy, profesjonalizacji działań oraz wzmocnienia potencjału w sposób umożliwiający im partnerstwo z instytucjami publicznymi i organami ścigania w zakresie zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi.

Zrealizowane działania:

W ramach projektu zorganizowano dwie konferencje „Sieci Organizacji Pozarządowych przeciwko Handlowi Ludźmi – praktyka niemiecka i ukraińska oraz aktualna sytuacja w Polsce” oraz „Dlaczego Polska potrzebuje Sieci NGO żeby walczyć z handlem ludźmi”.

Odbyło się 7 zjazdów członków Sieci, podczas których przeprowadzono warsztaty: *Handlu ludźmi 2014/2015*, *Warsztaty z identyfikacji ofiar handlu ludźmi* oraz warsztaty z zakresu m.in.:

- Pracy z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie,
- Pracy z dzieckiem świadkiem przestępstwa,
- Współpracy organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi.

Projekt obejmował również opracowanie 7 case studies, reguł bezpieczeństwa w pracy z klientem, opinii prawnych, standardów współpracy z organami ścigania, raportu nt. handlu ludźmi w Polsce oraz spot promocyjno-społeczny.

W ramach projektu przeszkolono łącznie 462 osoby.

4. WNIOSKI I REKOMENDACJE

L.p.	WNIOSEK	REKOMENDACJA
1.	Pomimo, że druga perspektywa Norweskiego Mechanizmu Finansowego objęła lata 2009-2014, to, ze względu na przedłużający się okres negocjowania z darczyńcami ostatecznego kształtu Programu, umowy pomiędzy NMSZ a KPK oraz pomiędzy KPK a Operatorem Programu podpisano dopiero w 2013 r. Pociągnęło to za sobą opóźnienie wszystkich pozostałych działań. Negatywne konsekwencje poniosły zarówno OP i IW (napięty grafik działań-kumulowanie się pracy) jak i beneficjenci (napięty grafik działań-kumulowanie się pracy; dla części beneficjentów niemożność przeprowadzenia dodatkowych działań z wypracowanych w projektach oszczędności).	W przypadku kolejnych perspektyw należy zadbać, aby wdrażanie programów mogło rozpocząć się jak najwcześniej.
2.	Prawidłowe zarządzanie wiedzą instytucjonalną po stronie podmiotów zarządzających Programem i bieżące informowanie beneficjentów mają kluczowe znaczenie w przypadku przeprowadzania zmian organizacyjnych.	Należy unikać kumulowania się zmian oddziałujących na organizację pracy po stronie instytucji zarządzających Programem, a w przypadku zmian należy zagwarantować skuteczny system komunikacji z beneficjentami.
3.	Z wywiadów z beneficjentami wynika, że bardzo duży wpływ na sprawny przebieg realizacji ich projektów ma prawidłowa współpraca z opiekunem projektu, w tym jego dyspozycyjność. Bardzo niekorzystne są częste zmiany opiekuna projektu.	Należy dbać o dyspozycyjność opiekuna projektu, w tym m.in. udzielanie odpowiedzi w wyznaczonym terminie.
4.	Na początkowym etapie wdrażania Programu PL/15 w dokumentach wewnętrznych dotyczących stanowisk pracy pracowników Operatora Programu brak było precyzyjnych zapisów na temat obowiązków związanych z obsługą Programu, co utrudniało wprowadzenie narzędzi zarządczych, służących usprawnieniu realizacji działań.	W opisach stanowisk pracy lub zakresach czynności pracowników podmiotów zarządzających Programem powinny znajdować się szczegółowe odniesienia do kategorii zadań wykonywanych na danych stanowiskach. Rozwiązanie to zagwarantuje przejrzystość w zakresie uprawnień i odpowiedzialności przypisanych poszczególnym pracownikom.
5.	Respondenci pozytywnie wypowiadali się na temat elastyczności systemu wdrażania Programu (brak nadmiernych regulacji, stosunkowo niska ilość wytycznych, w porównaniu z innymi funduszami europejskimi, większa dowolność działania OP i beneficjentów), co usprawnia realizację Programu i projektów.	W przypadku kolejnych perspektyw należy kontynuować dobrą praktykę nieobciążania OP i beneficjentów nadmiernymi regulacjami.

6.	Pozyskanie partnerów z krajów darczyńców okazało się trudne ze względu na brak zainteresowanych podmiotów.	Wskazane jest udzielenie beneficjentom wsparcia przez państwa-darczyńców w pozyskiwaniu partnerów z ich krajów.
----	--	---

Tabela 6. Tabela wniosków i rekomendacji; źródło: opracowanie własne

5. BIBLIOGRAFIA

1. Memorandum of Understanding
2. Regulacje w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014
3. Umowa w sprawie Programu PL/15 zawarta pomiędzy Norweskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych a Ministerstwem Rozwoju Regionalnego RP
4. Porozumienie w sprawie realizacji Programu PL 15 zawarte między Operatorem Programu a Instytucją Wspomagającą
5. Porozumienie w sprawie realizacji Programu PL/15 zawarte 18 sierpnia 2013 r. między Ministrem Rozwoju Regionalnego a Ministrem Spraw Wewnętrznych
6. Opis Systemu Zarządzania i Kontroli dla Programu PL/15 NMF 2009-2014
7. Wytyczne Darczyńcy:
 - Evaluation Mandate for the Financial Mechanism Office Approved by the Financial Mechanism Committee on 12 April 2011
 - Wytyczne w sprawie wzmacniania stosunków dwustronnych, Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014, przyjęte przez Komitet Mechanizmów Finansowych 29.03.2012 r.
 - „Evaluation Guideline EEA and Norwegian Financial Mechanism 2009-2014”, Approved by the Financial Mechanism Committee, 19.10.2011
 - Guidelines for Programmes under EEA Programme Area *Scholarships* and Norway Grants Programme Area *Bilateral Scholarship Programme* EEA and Norwegian Financial Mechanisms 2009-2014; approved by the Financial Mechanism Committee 21/09/2011; amended on 4 January 2012
 - Wytyczne na temat zamknięcia programu, Fundusze Norweskie I EGO 2009-2014; kwiecień 2016, zmienione 12 stycznia 2017 i 16 lutego 2017 r.
8. Wytyczne Krajowego Punktu Kontaktowego:
 - Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie kosztów zarządzania dla Operatorów Programów w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 zatwierdzone w dniu 12 czerwca 2015 r.
 - Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego ws. procedury naboru projektów konkursowych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014
 - Wytyczne Ministra Rozwoju i Finansów w zakresie udzielania zamówień w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, do których nie ma zastosowania ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych

9. Przewodnik po Programach Funduszy Norweskich oraz Funduszy EOG II edycji 2009-2014; Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju; Warszawa, sierpień 2014
10. "Ocena efektów oraz systemu zarządzania i wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 I Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014"; IDEA Instytut Sp. z o.o. i Policy & Action Group Uniconsult Sp. z o.o.; Warszawa, lipiec 2017
11. DoRIS User Manual Project Level Information and Scholarship, February 2016, version 3.0

6. SPIS TABEL

Tabela 1. Zestawienie programów realizowanych w ramach NMF 2009-2016; źródło: Przewodnik po Programach Funduszy Norweskich oraz Funduszy EOG II edycji 2009-2014; Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju; Warszawa, sierpień 2014.....	10
Tabela 2. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Programu PL/15; źródło: opracowanie własne	19
Tabela 3. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Obszaru I Programu PL/15 <i>Zwiększenie zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych</i>; źródło: opracowanie własne	48
Tabela 4. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Obszaru II Programu PL/15 <i>Rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen</i>; źródło: opracowanie własne	53
Tabela 5. Zestawienie projektów zrealizowanych w ramach Obszaru III Programu PL/15 <i>Wzmocniona współpraca między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi</i>; źródło: opracowanie własne.....	58
Tabela 6. Tabela wniosków i rekomendacji; źródło: opracowanie własne.....	74